

Projekt Erasmus+

**Vytvoření kvalifikačních standardů a vzdělávání pro evropské behaviorální analytiky
(EuroBA)**

**Intelektuální výstup 2: Standardizace kvalifikací EuroBA ve vztahu k šesti partnerským
národním kvalifikačním rámcům**

2023

EuroBA – projektoví partneři

Ulsterská univerzita,
Severní Irsko (UK)

Královská univerzita v Belfastu
Centrum pro behaviorální analýzu,
Severní Irsko (UK)

Masarykova univerzita,
Institut pro výzkum inkluzivního vzdělávání,
Česká republika

Erasmova univerzita, Škola společenských a
behaviorálních věd,
Nizozemsko

NeuroHero,
Dublin,
Irsko

Panteionská univerzita,
Laboratoř experimentální a aplikované
behaviorální analýzy,
Řecko

Stockholmská univerzita,
Švédsko

Evropský institut pro výzkum lidského chování,
Itálie

Vzdělávání rodičů jako terapeutů autistických dětí,
Belfast (UK)

Popis projektu

Tento projekt je výsledkem mezinárodní spolupráce partnerských institucí ze Spojeného království, České republiky, Nizozemska, Irska, Řecka, Švédska a Itálie. Podílela se na něm též profesní poradní skupina složená z dalších 15 evropských zemí, aby bylo zajištěno, že standardy a kompetence definované v projektu budou akceptovatelné v co nejvyšším počtu evropských zemí.

Obecným cílem projektu je napomoci zavedení jednotné certifikace behaviorálních analytiků ve všech evropských zemích. Profese behaviorálního analytika vznikla na začátku sedmdesátých let minulého století ve Spojených státech (Carr, 2011; Hughes a Shook, 2007). V Evropské unii však dosud neexistuje formální rámec pro uznávání této kvalifikace. K dosažení toho, aby měli behaviorální analytici v celé EU srovnatelné znalosti, dovednosti, odpovědnost a samostatnost je třeba jasně definovat jejich kompetence.

Tento projekt má šest intelektuálních výstupů (IO). 1. intelektuální výstup (IO1) je zaměřený na profesionální standardy v souladu s Evropským rámcem kvalifikací (EQF). V IO2 popisujeme vývoj kvalifikace behaviorálního analytika v šesti zemích zapojených do EQF. IO3 poskytuje podrobný slovník relevantních pojmů v jazyce partnerských zemí. V IO4 jsou uvedeny kvalifikační požadavky na evropské behaviorální techniky (EuroBA-T), v IO5 kvalifikační požadavky na evropské behaviorální analytiku (EuroBA-M) a IO6 poskytuje úvod do online kurzu v jazycích partnerských zemí.

OBSAH

<u>ÚVOD</u>	5
<u>ČESKÁ REPUBLIKA</u>	6
<u>Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy v České republice</u>	6
<u>Historický kontext ABA v České republice</u>	7
<u>Vztah mezi českou národní a evropskou kvalifikační sítí</u>	11
<u>Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažené k české NSK</u>	14
<u>Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k české NSK</u>	14
<u>ŘECKÁ REPUBLIKA</u>	14
<u>Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy v Řecku</u>	14
<u>Vztah mezi řeckou národní a evropskou kvalifikační sítí</u>	16
<u>Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k řecké NSK</u>	19
<u>Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k řecké NSK</u>	20
<u>NIZOZEMSKÉ KRÁLOVSTVÍ</u>	20
<u>Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy v Nizozemsku</u>	20
<u>Vztah mezi nizozemskou národní a evropskou kvalifikační sítí</u>	23
<u>Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k nizozemské NSK</u>	26
<u>Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k nizozemské NSK</u>	26
<u>ŠVÉDSKÉ KRÁLOVSTVÍ</u>	26
<u>Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy ve Švédsku</u>	26
<u>Vztah mezi švédskou národní a evropskou kvalifikační sítí</u>	28
<u>Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažená na švédský SEQF</u>	32
<u>Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená na švédský SEQF</u>	32
<u>ITALSKÁ REPUBLIKA</u>	32
<u>Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy v Itálii</u>	32
<u>Vztah mezi italskou národní a evropskou kvalifikační sítí</u>	34
<u>Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažená na italskou NSK</u>	37
<u>Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená na italskou NSK</u>	37

<u>SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA</u>	38
<u>Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy ve Velké Británii</u>	38
<u>Vztah mezi národní a evropskou kvalifikační sítí ve Spojeném království</u>	40
<u>Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k NSK Spojeného království</u>	46
<u>Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k NSK Spojeného království</u>	47
<u>SHRNUTÍ</u>	47
<u>POUŽITÉ ZDROJE</u>	54

ÚVOD

Tento dokument se věnuje standardizaci a srovnání výstupů z učení u profese behaviorálního analytika a behaviorálního technika (EuroBA) v kontextu Evropského rámce kvalifikací (EQF) a národních soustav kvalifikací (NSK) šesti zemí zapojených do tohoto projektu. Těmito zeměmi jsou: Velká Británie, Česká republika (Česko), Řecká republika (Řecko), Nizozemské království (Nizozemsko), Švédské království (Švédsko) a Italská republika (Itálie). Intelektuální výstup 2 (IO2) pro každou z těchto zemí popisuje základ pro specifické výstupy z učení, které jsou nutným předpokladem pro certifikaci EuroBA z hlediska jejich vlastního operačního NSK, který je provázán s Evropským rámcem kvalifikací (nejde ale o rovnocenné kvalifikační rámce).

Provázání NSK s kvalifikacemi EuroBA, standardizovanými podle EQF na úrovni behaviorálního technika a behaviorálního analytika je výsledkem spolupráce partnerů, kteří jsou v daných zemích významným přínosem pro vědu a praxi behaviorální analýzy. Ti společně vytvořili výstupy z projektu Erasmus+ s názvem **Vytvoření kvalifikačních standardů a vzdělávání pro evropské behaviorální analytiky (EuroBA) (2020-2023)**. (Poznámka: Irsko není do této Standardizace kvalifikací výsledků učení EQF na NQF zahrnuto, protože irský technologický partner není behaviorální analytik).

Evropský rámec kvalifikací je nástrojem pro profesní transparentnost a mobilitu v rámci Evropské unie, který je založen na směrnicích pro porovnávání výsledků učení v dané profesi v jednotlivých zemích; jeho úspěch závisí na způsobu, jakým státy EU vztahují své národní kvalifikační rámce k deskriptorům úrovně Evropského rámce kvalifikací (Evropská komise, 2011). V Evropské unii nejsou systémy profesních kvalifikací přímo přiřazovány k odpovídajícím EQF; národní úrovně kvalifikací jsou pouze formálně propojeny s EQF prostřednictvím procesu přiřazování. Pro evropskou kvalifikaci behaviorálních analytiků je tedy jediným konkrétním referenčním bodem národní kvalifikační systém; pro účely mezinárodní transparentnosti a mobility budou kvalifikační úrovně EuroBA popsány příslušnou úrovní EQF proto, že tyto kvalifikace mají dohodnuté úrovně v každém národním systému, kde proběhl přiřazovací proces k EQF.

Národní koordinační místa všech sedmi zemí, které se účastní programu rozvoje EuroBA, revidovala své národní kvalifikační rámce tak, aby odpovídaly osmi úrovním výstupů z učení EQF. Protože ale národní kvalifikační rámce poskytují funkční referenční body pro kvalifikační úrovně EuroBA specifické pro každou zemi a národní kvalifikační rámce každé země jsou jedinečné, je účelem tohoto dokumentu specifikovat (pro každou zúčastněnou zemi) shodu jejich individuálních národních kvalifikačních rámců s EQF, vytvořeným jako Intelektuální výstup 1. IO2 je navržen tak, aby poskytl dokumentaci standardizace EQF-NSK pro usnadnění národní certifikace profesí behaviorální technik a behaviorální analytik a může sloužit jako vzor pro další země, které budou takovou dokumentaci vyžadovat.

Pro pochopení míry souladu mezi jednotlivými NSK a EuroBA kompetencemi pro úroveň technika i analytika je potřeba seznámit se s kontextem současného a budoucího vzdělávacího a profesního statusu behaviorální analýzy v každé ze zúčastněných zemí. Z tohoto důvodu bude odkazování jednotlivých NSK na kvalifikace EuroBA založené na EQF v každé zúčastněné zemi předcházet popis současného stavu vzdělávání a profesního rozvoje v oblasti behaviorální analýzy. Tato dokumentace vývoje ABA v jednotlivých zemích byla vypracována výslovně pro účely IO2 partnery z výše uvedených šesti zemí ve spolupráci s pedagogy, odborníky z praxe a stakeholdery v jejich státech.

ČESKÁ REPUBLIKA

Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy v České republice

Aplikovaná behaviorální analýza (ABA) se v České republice prosazuje pomalu. Před pádem železné opony o behaviorální analýze prakticky nikdo neslyšel ani v odborných kruzích. Behaviorální věda zde začala vznikat až koncem 90. let 20. století. Od roku 2015 se pak rodiče dětí s autismem začali snažit prosazovat větší podporu ABA ze strany státu tím, že začali propojovat politiky s tuzemskými i zahraničními akademiky. Uspořádali první velkou konferenci ABA v Brně a v roce 2016 zorganizovali i parlamentní slyšení (Gandalovičová, 2016).

Vláda následně podpořila tento vývoj pětiletým plánem, v rámci kterého se rozvíjelo univerzitní vzdělávání v oblasti behaviorální analýzy, financovala se příprava prvních patnácti českých behaviorálních analytiků prostřednictvím studia mezinárodních MScABA¹ a vzniklo Centrum aplikované behaviorální analýzy na Masarykově univerzitě v Brně (Roll-Pettersson et al., 2020). Do roku 2021 počet behaviorálních analytiků vzrostl na přibližně 40 (Kingsdorf & Pančocha, 2020).

Během tohoto pětiletého období byla také v roce 2016 založena Česká společnost aplikované behaviorální analýzy (ČSABA) a následně vznikla Pracovní skupina pro aplikovanou behaviorální analýzu České lékařské společnosti (Kelly et al., 2018).

V roce 2016 bylo vydáno nařízení Vládního výboru pro zdravotně postižené občany při Úřadu vlády ČR, z něhož vyšel podnět k řešení situace osob s autismem a jejich rodin (Vládní výbor pro zdravotně postižené občany, 2016). V něm byla nastíněna potřeba vytvořit komplexní systém odborného vzdělávání v oblasti ABA s podporou státního zdravotního pojištění. Krátce poté byl přijat zákon č. 201/2017 Sb (Zákon 201/2017), který novelizoval zákon č. 96/2004 Sb (Zákon 96/2004). Tento zákon specifikoval potřebu stanovit podmínky pro získání a uznání způsobilosti k výkonu povolání behaviorálního analytika (Zákon o příbuzných zdravotnických povoláních). Následně Ministerstvo zdravotnictví ČR vydalo související vyhlášky, které popsaly minimální standardy teoretické a praktické přípravy (Vyhláška 39/2005 Sb.) a upřesnily rozsah výkonu

¹ Studium ABA na magisterské úrovni

jednotlivých profesí (Vyhláška 55/2011 Sb.). V roce 2017 byly oficiálně zřízeny nové nelékařské zdravotnické profese – behaviorální analytik, asistent behaviorálního analytika a behaviorální technik. V roce 2017 byla Janě Gandalovičové, matce dítěte s autismem a jedné z hlavních hybatelek výše uvedeného dění, udělena Mezinárodní cena Autism Speaks (Autism Speaks, 2017). V roce 2018 pak získala také Cenu Michaela Hemmingwaye udělovanou BACB² (BACB, 2018).

Do roku 2021 měla ČSABA více než 50 řádných členů, včetně místních behaviorálních analytiků, asistentů behaviorálních analytiků, behaviorálních techniků a dalších odborníků, kteří ve své praxi používají postupy ABA. I při tomto rozšíření ABA bývají intervence i vzdělávání založené na principech ABA nejčastěji realizovány formou individuálních domácích programů. To se však začíná proměňovat, protože postupy založené na ABA si v poslední době našly své místo i v české logopedii. Asociace klinických logopedů udělila akreditaci k dalšímu vzdělávání klinických logopedů zaměřenému na ABA. Zvýšil se také zájem škol o využívání postupů založených na ABA. V roce 2021 bylo v Praze dokonce otevřeno první zdravotnické zařízení poskytující behaviorální intervence pro děti s neurovývojovými poruchami.

Současně byla vyvíjena soustředěná snaha o překlad behaviorálně-analytických materiálů do češtiny, počínaje překladem multimediálního zdroje SimpleSteps (2016) a "bílé knihy" (Cooper, Heron, & Heward, 2020). Díky tomu má větší počet osob s neurovývojovými poruchami přístup k intervencím založeným na ABA (Kingsdorf & Pančocha, 2021) a je možné sledovat pozitivní trend také v rostoucím zájmu škol o zajištění dalšího vzdělávání pracovníků v postupech založených na ABA.

Historický kontext ABA v České republice

V době, kdy behaviorální analýza začínala na Západě získávat popularitu, bylo tehdejší Československo silně ovlivněno marxistickou ideologií, což vedlo k odmítání poznatků, které ze Západu přicházely. Vláčil (1975) v jednom z tehdejších českých časopisů tvrdí, že vznik behaviorismu byl podmíněn nejen rozvojem psychologické teorie, ale především širším společenským kontextem a historickou situací v kapitalistických zemích. V jejich důsledku se v těchto zemích rozvíjely teorie, které snižovaly význam člověka jako subjektu dějin, a tedy i význam jeho vědomí.

Ještě dnes se lze v českých odborných kruzích setkat s nepochopením základních principů chování nebo s představami, že behavioristé ztotožňují člověka s nižšími zvířaty či automaticky fungujícími stroji.

Po pádu železné opony na počátku 90. let 20. století se české společenské vědy znovu osamostatnily a začaly dohánět zbytek vyspělého světa. V roce 1991 byla založena Česká

² Behavior Analyst Certification Board

společnost KBT³ a v současné době je KBT jedním z hlavních přístupů v léčbě široké škály psychologických problémů od úzkosti a deprese až po poruchy příjmu potravy.

Naproti tomu behaviorální intervence založené na principech ABA, které se zaměřují na získávání dovedností a rozvoj adaptivního chování u jedinců s neurovývojovými poruchami (ADHD, porucha autistického spektra) a mentálním postižením, zůstávaly dlouho u české odborné veřejnosti bez povšimnutí. Teprve v posledních třiceti letech se v České republice začaly objevovat různé přístupy a intervenční programy pro děti s potřebami v oblasti chování, např. s autismem. Zuzana Žampachová (2014), jedna z předních českých odbornic na vzdělávání dětí s poruchami autistického spektra, vyzdvihuje aplikovanou behaviorální analýzu a strukturované učení jako nejúčinnější strategie pro výuku dětí s poruchami autistického spektra.

V současné době je v českém vzdělávacím systému nejrozšířenějším přístupem strukturované učení, které by mělo vycházet z aktuální úrovně dovedností dítěte, a kromě individuálního přístupu staví na strukturování prostoru a času a poskytování vizuální opory. Čadilová a Žampachová (2012) popisují, že český strukturovaný přístup k výuce dětí s poruchou autistického spektra vychází z intervenčního behaviorálního programu Ivara Lovaase a strukturovaného učení Erica Schoplera. Služby, označované jako ABA, se v praxi až do roku 2015 využívaly velmi zřídka a většinou pouze v domácích programech. Důvodem je nejspíše skutečnost, že intervence založené na ABA by měli poskytovat a supervidovat vyškolení odborníci – certifikovaní behaviorální analytici, kteří v Česku donedávna nebyli k dispozici.

Zatímco v roce 2015 v zemi nepracoval žádný behaviorální analytik (Roll-Pettersson et al., 2020) a ojedinělé domácí programy byly supervidovány ze zahraničí, v roce 2020 zde již pracovalo 40 samostatných behaviorálních odborníků (Kingsdorf & Pančocha, 2020). Spolu s rostoucím počtem odborníků se v zemi zvýšil počet dětí, které doma nebo ve střediscích rané péče absolvují intervence založené na ABA. Několik škol také začalo behaviorální principy začleňovat do svých vzdělávacích programů.

Jak bylo uvedeno výše, v roce 2016 vydal Vládní výbor pro zdravotně postižené občany při Úřadu vlády ČR Podnět k řešení situace osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin (Vládní výbor, 2016), který rovněž nastínil potřebu vytvoření komplexního systému odborného vzdělávání v oblasti ABA s podporou ze státního zdravotního pojištění.

Mimo to vyvíjeli velké úsilí na podporu ABA také rodiče dětí s poruchami autistického spektra, kteří si uvědomovali nedostatek včasné intenzivní behaviorální intervence, která by vedla k účinné podpoře jejich dětí. Organizovali se ve sdruženích a neziskových organizacích (např. Rodiče pro děti s autismem) a stali se významnými zastánci zavedení profese behaviorálního analytika v rámci českého systému nelékařských zdravotnických profesí.

³ Kognitivně-behaviorální terapie

V roce 2016 vznikla Česká společnost aplikované behaviorální analýzy (ČSABA), následně byla založena Pracovní skupina pro aplikovanou behaviorální analýzu při České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. Hlavním cílem odborné společnosti se stalo zavádění a rozvoj ABA podle mezinárodních standardů. ČSABA pomáhala prosazovat národní systém odborného vzdělávání v oblasti ABA ve zdravotnictví, školství a sociálních službách.

První správní rada ČSABA byla složena pouze z lékařů a rodičů dětí s poruchami autistického spektra, protože v zemi nepůsobili žádní čeští odborníci na ABA. Odbornými otázkami se proto v prvních letech zabývali především čestní členové společnosti z Velké Británie a USA. Teprve v roce 2020, kdy již v zemi působil dostatečný počet tuzemských odborníků, jim byla společnost zakládajícími členy předána. V současné době má ČSABA více než 50 řádných členů z řad místních behaviorálních analytiků, asistentů behaviorálních analytiků, behaviorálních techniků a dalších odborníků, kteří ve své odborné praxi využívají postupy ABA.

ČSABA v současnosti funguje jako sdružení odborníků, kteří se snaží o rozvoj aplikované behaviorální analýzy jako vědy a o praktické uplatňování postupů založených na důkazech. Společnost mimo jiné podporuje vzdělávací aktivity v oblasti ABA, zajišťuje vysokou kvalitu odborné přípravy a dodržování etického kodexu založeného na mezinárodních standardech. V roce 2021 ČSABA spolupřádala první českou a slovenskou konferenci ABA.

Po vzoru USA a dalších zemí, kde behaviorální služby poskytují klientům specializovaní odborníci, byly i v České republice v roce 2017 ustanoveny nové nelékařské zdravotnické profese: behaviorální analytik, asistent behaviorálního analytika a behaviorální technik. Prvním krokem v tomto procesu bylo přijetí zákona č. 201/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). Následně Ministerstvo zdravotnictví ČR vydalo související vyhlášky, které popsaly minimální standardy pro teoretickou a praktickou přípravu (vyhláška č. 39/2005 Sb.) a upřesnily rozsah výkonu jednotlivých povolání (vyhláška č. 55/2011 Sb.).

Přímou intervenci s klienty nejčastěji provádí behaviorální technik, který získává vzdělání studiem v kvalifikačním kurzu akreditovaném Ministerstvem zdravotnictví (AKK⁴). Pro vstup do AKK pro behaviorální techniky je nutné mít ukončené středoškolské vzdělání s maturitou. Samotný AKK se skládá ze 100 hodin teoretické výuky a 120 hodin praktického výcviku. Školení zahrnuje úvodní kurzy do ABA a základy oborů veřejného zdraví a zdravotnictví. Behaviorální technik vykonává všechny činnosti pod dohledem zkušeného behaviorálního analytika nebo asistenta behaviorálního analytika.

⁴ Akreditovaný kvalifikační kurz

Složitější intervence v oblasti chování provádí asistent behaviorálního analytika, který rovněž absolvuje školení v rámci AKK. Pro vstup do programu je nutné mít ukončené bakalářské vzdělání v oboru psychologie nebo pedagogiky (např. speciální pedagogiky). Samotné AKK se skládá z 300 hodin teoretického vzdělávání a 1 200 hodin praktického výcviku. Standardní délka studia je dva roky. Obsah kurzu zahrnuje předměty behaviorální analýzy, základy veřejného zdraví a také vybrané klinické obory (např. psychiatrii, neurologii nebo pediatrii). Asistent behaviorálního analytika pracuje rovněž pod dohledem zkušeného behaviorálního analytika.

Behaviorální analytik je zdravotnický pracovník s nejširším vzděláním v oblasti ABA. Jako jediný může svou práci vykonávat bez odborného dohledu. Pro vstup do programu pro behaviorální analytika je vyžadován magisterský titul v oboru psychologie nebo pedagogiky (např. speciální pedagogiky). Samotné AKK zahrnuje 420 hodin teoretického vzdělávání a 1 800 hodin praktického výcviku. Standardní délka studia je dva a půl roku. Obsah kurzu zahrnuje komplexní problematiku behaviorální analýzy.

V oblasti školního vzdělávání a sociálních služeb samostatná profese pro poskytování behaviorálních služeb neexistuje. Tito odborníci však často využívají behaviorální principy a vybrané metody ABA. Proto je v současné době učitelům a dalším pracovníkům škol nabízeno několik krátkodobých i dlouhodobých vzdělávacích programů zaměřených na ABA, které rozšiřují jejich vlastní odbornou kvalifikaci. Tyto programy jsou součástí systému dalšího vzdělávání učitelů (DVPP), které poskytují především pedagogické fakulty a univerzity, ale také neziskové organizace, které získaly akreditaci MŠMT. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity (PdF MU) v současné době nabízí například kurz Základy aplikované behaviorální analýzy, určený pro asistenty pedagoga a učitele. Jde o úvodní čtyřicetihodinové školení, které dává absolventům možnost využívat principy ABA i několik základních behaviorálních postupů a technik při přímé práci s jednotlivými dětmi nebo celou třídou. PdF MU nabízí také rozsáhlejší navazující program určený třídním učitelům, speciálním pedagogům, školním psychologům a vedoucím pracovníkům ve školství. Tento program je rozdělen do čtyř semestrů a zahrnuje 315 hodin teorie a praxe v oblasti ABA.

Intervence i vzdělávání založené na principech ABA se v současné době nejčastěji realizují formou individuálních domácích programů. Postupy založené na ABA si však našly své místo i v české logopedii. Asociace klinických logopedů udělila akreditaci dalšímu vzdělávání logopedů zaměřenému na ABA. V posledních letech se také zvyšuje zájem škol o využívání postupů založených na ABA. V roce 2021 bylo navíc v Praze otevřeno první zdravotnické zařízení poskytující behaviorální intervence pro děti s neurovývojovými poruchami, které poskytuje komplexní ranou intenzivní intervenci v oblasti chování pro děti s poruchami autistického spektra. Celkově lze v České republice pozorovat nárůst využívání ABA napříč terapií, vzděláváním i medicínskými obory.

Vztah mezi českou národní a evropskou kvalifikační sítí

V roce 2011 byla v českém Koordinačním centru EQF (KC EQF) při Národním ústavu pro vzdělávání, Centru výchovného poradenství a Centru dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vytvořena Národní přiřazovací zpráva České republiky (Pohanková a kol., 2011). Česká republika neměla na počátku rozvoje programu EQF svou Národní soustavu kvalifikací (NSK), a proto úrovně NSK přímo odpovídají EQF, jak je uvedeno v tabulce 1.

Tabulka 1.

	
<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Znalosti na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia a na rozhraní mezi obory.</p> <ul style="list-style-type: none">• Vysoce pokročilé a specializované dovednosti a techniky, včetně syntézy a hodnocení, požadované při řešení kritických problémů ve výzkumu a/nebo inovacích a při rozšiřování a novém definování stávajících znalostí nebo odborných postupů.• Vykazovat značnou autoritu, inovativnost, samostatnost, akademickou a odbornou integritu a trvalé odhodlání přicházet s novými myšlenkami nebo postupy na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia, včetně výzkumu.	<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Doktorský program Titul PhD, tři až čtyři roky studia po magisterském studiu (doktor)</p>
<p>ÚROVEŇ 7</p> <p>Vysoce specializované znalosti, z nichž některé jsou na špičce poznání v oboru práce nebo studia, jako základ pro originální myšlení a/nebo výzkum; kritické povědomí o znalostech v oboru a na rozhraní mezi různými obory.</p> <p>Specializované dovednosti potřebné pro řešení problémů ve výzkumu a/nebo inovacích s cílem rozvíjet nové</p>	<p>ÚROVEŇ 7</p> <p>Magisterský program Jeden až tři roky terciárního vzdělávání po bakalářském studiu nebo čtyři až šest let terciárního vzdělávání.</p>

<p>znalosti a postupy a integrovat poznatky z různých oblastí.</p> <p>Řídit a transformovat pracovní nebo studijní kontexty, které jsou složité, nepředvídatelné a vyžadují nové strategické přístupy; nést odpovědnost za přispívání k odborným znalostem a postupům praxi a/nebo za posuzování strategických výkonů týmů.</p>	
<p>ÚROVEŇ 6</p> <p>Pokročilé znalosti v oboru práce nebo studia, které zahrnují kritické porozumění teoriím a zásadám.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokročilé dovednosti, které prokazují zvládnutí oboru a smysl pro inovace, potřebné k řešení složitých a nepředvídatelných problémů ve specializované oblasti práce nebo studia. • Řídit složité technické nebo odborné činnosti nebo projekty a nést odpovědnost za rozhodování v nepředvídatelných pracovních nebo studijních podmínkách; nést odpovědnost za řízení profesního rozvoje jednotlivců a skupin. 	<p>ÚROVEŇ 6</p> <p>Bakalářský program Titul Bc a BcA, tři až čtyři roky terciárního vzdělávání</p> <p>Terciární odborné vzdělání Titul DiS, tři až tři a půl roku terciárního vzdělávání</p> <p>Konzervatoře – titul DiS – po 2 letech studia</p> <p>Kvalifikace NSK</p>
<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Rozsáhlé a specializované faktické a teoretické znalosti v oboru práce nebo studia a uvědomování si mezi těchto znalostí.</p> <p>Rozsáhlá škála kognitivních a praktických dovedností požadovaných při vypracovávání tvůrčích řešení abstraktních problémů</p> <p>Řídit a supervidovat pracovní či studijní aktivity, při nichž dochází k nepředvídatelným změnám. Posuzovat a rozvíjet své vlastní výkony a výkony ostatních.</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Kvalifikace NSK (osvědčení o profesní kvalifikaci – v ČR k němu nevede formální vzdělávání)</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k řešení konkrétních problémů v oboru práce nebo studia. • Vykonávat samostatnou práci podle pokynů v pracovních nebo studijních podmínkách, které jsou obvykle předvídatelné, ale mohou se měnit; dohlížet na běžnou práci ostatních a nést určitou odpovědnost za hodnocení a zlepšování pracovních nebo studijních činností. 	
<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Znalost faktů, principů, postupů a obecných pojmů v oboru práce nebo studia.</p> <p>Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k plnění úkolů a řešení problémů výběrem a použitím základních metod, nástrojů, materiálů a informací.</p> <p>Nést odpovědnost za splnění úkolů v práci nebo při studiu; při řešení problémů přizpůsobovat své chování okolnostem.</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Střední vzdělání s výučním listem – tři roky studia.</p> <p>Kvalifikace NSK</p>
<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Základní faktické znalosti v oboru práce nebo studia.</p> <p>Základní kognitivní a praktické dovednosti potřebné pro využívání relevantních informací za účelem plnění úkolů a řešení běžných problémů s použitím jednoduchých pravidel a nástrojů.</p> <p>Pracovat nebo studovat pod dohledem, s určitou mírou samostatnosti.</p>	<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Základní vzdělání Úspěšné ukončení základního vzdělávání v ZŠ – devět let studia Absolvování středního vzdělání bez výučního listu v délce studia 2 roky Absolvování praktické školy jednoleté nebo dvouleté (pro absolventy základní školy speciální) Kvalifikace NSK</p>

<p>Základní všeobecné znalosti</p> <p>Základní dovednosti potřebné k provádění jednoduchých úkolů</p> <p>Pracovat nebo studovat pod přímým dohledem ve strukturovaném prostředí.</p>	
--	--

Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažené k české NSK

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech Znalosti, Dovednosti a Samostatnosti a odpovědnosti v rámci certifikace EuroBA-T se většinou shodují s úrovní 3 EQF. Vzhledem k tomu, že český NSK byl výslovně navázán na EQF, je v tomto případě odkazování obzvláště přímočaré; uchazeči o certifikaci EuroBA-T v České republice musí mít ukončené tři roky středoškolského studia a být držiteli osvědčení o odborném vzdělání (výučního listu).

Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k české NSK

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech Znalosti, Dovednosti a Samostatnost a odpovědnost v rámci certifikace EuroBA-M se většinou shodují s úrovněmi 6 a 7 EQF; uchazeči o certifikaci EuroBA-M v České republice musí mít za sebou jeden až tři roky studia nad rámec bakalářského studijního programu a magisterský titul.

ŘECKÁ REPUBLIKA

Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy v Řecku

V Řecku byly první katedry psychologie na veřejných univerzitách založeny na počátku 90. let 20. století. V roce 1996 pak na katedře psychologie na Krétské univerzitě začaly být poprvé v řečtině vyučovány dva univerzitní kurzy experimentální a aplikované behaviorální analýzy. V roce 2006 se program přesunul na katedru psychologie na Panteionově univerzitě sociálních a politických věd v Aténách, kde byl rozšířen na sedmisemestrální tréninkový kurz v experimentální a aplikované behaviorální analýze, vyučovaný v rámci bakalářského studia psychologie.

Výuka behaviorální analýzy v Panteionu je podpořena rozsáhlými tisícistránkovými skripty v řečtině, která se už dočkala svého třetího vydání (Mellon, 2013) a jsou doplněna překlady tří zásadních knih B. F. Skinnera. Studenti, kteří absolvují sérii tří úvodních kurzů, si mohou zapsat laboratorní kurz v Laboratoři experimentální a aplikované behaviorální analýzy, která poskytuje zázemí pro experimentální výzkum s dospělými, dětmi a holuby. Kvalifikovaní studenti následně v laboratoři mohou zahájit dvousemestrální bakalářskou výzkumnou práci a také jednosemestrální úvodní praxi v aplikované behaviorální analýze v jednom z několika specializovaných vzdělávacích center, v nichž pracují absolventi tohoto univerzitního programu, pod společným vedením univerzitních pedagogů.

Vzhledem k tomu, že v celém národním univerzitním systému působí pouze dva kvalifikovaní profesori zabývající se behaviorální analýzou, není zatím možné zřídit magisterský studijní program. Doktorské studium v tomto oboru je ale nabízeno jak na univerzitě Panteion, tak na katedře filozofie, pedagogiky a psychologie na Aténské univerzitě, která rovněž nabízí úvodní kurzy aplikované behaviorální analýzy v rámci svých bakalářských a postgraduálních programů vývojové psychologie. Kurzy behaviorální analýzy nabízí také několik soukromých vysokých škol. Očekává se, že nedávné uznání titulů z kvalifikovaných soukromých institucí za rovnocenné s tituly z ministerstva školství zvýší počet behaviorálních analytiků zapojených do terciárního vzdělávání a výzkumu, a usnadní tak zavedení vzdělávacích programů na magisterské úrovni.

Helénská společnost behaviorální analýzy (ABA Řecko) byla založena na závěr konference Evropské asociace behaviorální analýzy (EABA) v roce 2010, konané v Rethymnu na Krétě, a v roce 2012 byla začleněna pod univerzitu Panteion. Společnost má více než 200 členů a v současné době pořádá svou pátou Pololetní vědeckou konferenci; více než sto řecky a anglicky psaných prezentací z minulých konferencí získalo na internetu mnoho tisíc zhlédnutí. ABA Řecko je národní členskou organizací EABA.

V roce 2015 hostila ABA Řecko první letní školu EABA. V roce 2017 organizace vytvořila šestisethodinový úvodní výukový program behaviorální analýzy; v roce 2019 byl program začleněn do nově založeného Centra dalšího vzdělávání Panteionovy univerzity. V roce 2021 byl tento program, zahrnující přehled behaviorální filozofie a jejích základních a aplikovaných věd i úvodní supervidovanou praxi, autorizován ministerstvem školství. Centrum dalšího vzdělávání jej tak může poskytovat jako další vzdělávání s veřejnou finanční podporou pro všechny zájemce z řad pedagogů předškolního, základního a středoškolského vzdělávání z celé země. Zájemci o absolvování tohoto programu pracují i v dalších oborech, jako je psychiatrie, ošetřovatelství, sociální práce a logopedie, a mezi studenty jsou také mnozí, kteří studují behaviorální analýzu, aby mohli lépe naplňovat potřeby svých blízkých. Dá se říct, že tento osvětový program velmi pomohl zvýšit v Řecku povědomí o behaviorální analýze a vyvrátil mylné představy o behaviorální filozofii.

V roce 2010 byly v Aténách na Deree American College a v denním intervenčním centru Association for Training in Neurodevelopment/ Monorodi zavedeny ověřené sekvence kurzů vedoucí k certifikaci BACB. Oba programy byly ale po rozhodnutí BACB z prosince 2019 přestat certifikovat behaviorální analytiku, kteří nemají sídlo v USA, zrušeny. Podle registru BACB v současné době v Řecku pracuje 28 registrovaných behaviorálních techniků, sedm certifikovaných asistentů behaviorálních analytiků a 17 certifikovaných behaviorálních analytiků. Nízká hodnota certifikace na trhu práce způsobená absencí oficiálního národního i evropského uznání certifikace BACB v kombinaci s jejími v poměru k místním příjmům vysokými náklady omezila její šíření mezi kvalifikovanými behaviorálními analytiku v naší zemi. Výše zmíněné rozhodnutí BACB o zrušení její mezinárodní působnosti způsobilo, že certifikace BCBA se stala pro řecké snahy o šíření metody ABA a profesní rozvoj v této oblasti irelevantní.

Behaviorální analýza není v současnosti státními orgány uznávána jako samostatná profese a kvalifikovaní odborníci musí své pozice získat na základě svého vzdělání v příbuzných oborech, jako je psychologie, logopedie, odborná a speciální pedagogika. Stejně jako jinde i v Řecku pracuje většina profesionálních behaviorálních analytiků s dětmi a dospělými s vývojovými poruchami a poruchami učení. Kvalifikovaní odborníci založili více než tucet multidisciplinárních center poskytujících behaviorální analytické služby v Aténách, Soluni, Xalkidě a Nafliu.

Bohužel úsporné programy, které započaly v roce 2008 ekonomickou krizí a pokračovaly pandemií Covid-19, omezily finanční zdroje státu i rodičů a v důsledku toho i zpomalily rozšiřování center poskytujících behaviorálně analytické služby. V důsledku toho mnoho kvalifikovaných behaviorálních analytiků poskytuje nízkonákladové, domácí a paralelní školní podpůrné služby rodinám, které to potřebují, bez systematické organizační podpory. ABA Řecko v současné době vyvíjí národní certifikační mechanismus; uznání a certifikace základních kompetencí behaviorálních analytiků Evropskou unií by podstatně usnadnilo rozvoj behaviorální analýzy v Řecku a ustanovení behaviorálních analytiků jako nezávislé profesní identity.

Vztah mezi řeckou národní a evropskou kvalifikační sítí

Národní referenční zprávu Řecké republiky vypracovala Národní organizace pro certifikaci kvalifikací a odborného poradenství (EOPPEP, 2016). Přehled úrovní NSK podle referencí k EQF je uveden v tabulce 2.

Tabulka 2.

 <p>European Qualifications Framework</p>	
<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Znalosti na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia a na rozhraní mezi obory.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoce pokročilé a specializované dovednosti a techniky, včetně syntézy a hodnocení, požadované při řešení kritických problémů ve výzkumu a/nebo inovacích a při rozšiřování a novém definování stávajících znalostí nebo odborných postupů. • Vykazovat značnou autoritu, inovativnost, samostatnost, akademickou a odbornou integritu a trvalé odhodlání přicházet s novými myšlenkami nebo postupy na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia, včetně výzkumu. 	<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Doktorát</p>
<p>ÚROVEŇ 7</p> <p>Vysoce specializované znalosti, z nichž některé jsou na špičce poznání v oboru práce nebo studia, jako základ pro originální myšlení a/nebo výzkum; kritické povědomí o znalostech v oboru a na rozhraní mezi různými obory.</p> <p>Specializované dovednosti potřebné pro řešení problémů ve výzkumu a/nebo inovacích s cílem rozvíjet nové znalosti a postupy a integrovat poznatky z různých oblastí.</p> <p>Řídit a transformovat pracovní nebo studijní kontexty, které jsou složité, nepředvídatelné a vyžadují nové strategické přístupy; nést odpovědnost za přispívání k odborným znalostem a postupům praxi a/nebo za posuzování strategických výkonů týmů.</p>	<p>ÚROVEŇ 7</p> <p>Magisterský titul</p>

<p>ÚROVEŇ 6</p> <p>Pokročilé znalosti v oboru práce nebo studia, které zahrnují kritické porozumění teoriím a zásadám.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokročilé dovednosti, které prokazují zvládnutí oboru a smysl pro inovace, potřebné k řešení složitých a nepředvídatelných problémů ve specializované oblasti práce nebo studia. • Řídit složité technické nebo odborné činnosti nebo projekty a nést odpovědnost za rozhodování v nepředvídatelných pracovních nebo studijních podmínkách; nést odpovědnost za řízení profesního rozvoje jednotlivců a skupin. 	<p>ÚROVEŇ 6</p> <p>Bakalářský titul</p>
<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Rozsáhlé a specializované faktické a teoretické znalosti v oboru práce nebo studia a uvědomování si mezí těchto znalostí.</p> <p>Rozsáhlá škála kognitivních a praktických dovedností požadovaných při vypracovávání tvůrčích řešení abstraktních problémů</p> <p>Řídit a supervidovat pracovní či studijní aktivity, při nichž dochází k nepředvídatelným změnám. Posuzovat a rozvíjet své vlastní výkony a výkony ostatních.</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Odborné pomaturitní studium pro absolventy učňovské třídy EPAL, úroveň 5 (postsekundární úroveň studia)</p> <p>Diplom o odborném vzdělání (postsekundární úroveň studia)</p> <p>Postsekundární, ale ne vysokoškolský diplom nebo "titul".</p>
<p>ÚROVEŇ 4</p> <p>Faktické a teoretické znalosti v širokých souvislostech v rámci oboru práce nebo studia.</p>	<p>ÚROVEŇ 4</p> <p>Osvědčení o absolvování odborné školy</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k řešení konkrétních problémů v oboru práce nebo studia. • Vykonávat samostatnou práci podle pokynů v pracovních nebo studijních podmínkách, které jsou obvykle předvídatelné, ale mohou se měnit; dohlížet na běžnou práci ostatních a nést určitou odpovědnost za hodnocení a zlepšování pracovních nebo studijních činností. 	
<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Znalost faktů, principů, postupů a obecných pojmů v oboru práce nebo studia.</p> <p>Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k plnění úkolů a řešení problémů výběrem a použitím základních metod, nástrojů, materiálů a informací.</p> <p>Nést odpovědnost za splnění úkolů v práci nebo při studiu; při řešení problémů přizpůsobovat své chování okolnostem.</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Osvědčení o absolvování odborné školy (po ukončení nižšího středního vzdělání)</p> <p>Osvědčení IEK (počáteční odborná příprava po ukončení nižší střední školy)</p>
<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Základní faktické znalosti v oboru práce nebo studia.</p> <p>Základní kognitivní a praktické dovednosti potřebné pro využívání relevantních informací za účelem plnění úkolů a řešení běžných problémů s použitím jednoduchých pravidel a nástrojů.</p> <p>Pracovat nebo studovat pod dohledem, s určitou mírou samostatnosti.</p>	<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Osvědčení o absolvování nižšího středního stupně vzdělávání (povinné)</p>

<p>Základní všeobecné znalosti</p> <p>Základní dovednosti potřebné k provádění jednoduchých úkolů</p> <p>Pracovat nebo studovat pod přímým dohledem ve strukturovaném prostředí.</p>	
--	--

Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k řecké NSK

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech znalostí, dovedností a samostatnosti a odpovědnosti v rámci certifikace vstupní úrovně EuroBA se většinou shodují s úrovní 3 EQF. Řečtí uchazeči o certifikaci EuroBA na vstupní úrovni budou buď držiteli osvědčení o absolvování odborné školy (po ukončení nižšího středního vzdělání), nebo osvědčení IEK (počáteční úroveň odborného vzdělávání po ukončení nižšího středního vzdělání).

Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k řecké NSK

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech znalostí, dovedností a samostatnosti a odpovědnosti v rámci certifikace magisterské úrovně EuroBA se většinou shodují s úrovněmi 6 a 7 EQF; uchazeči o certifikaci EuroBA v Řecké republice tedy budou mít magisterský titul

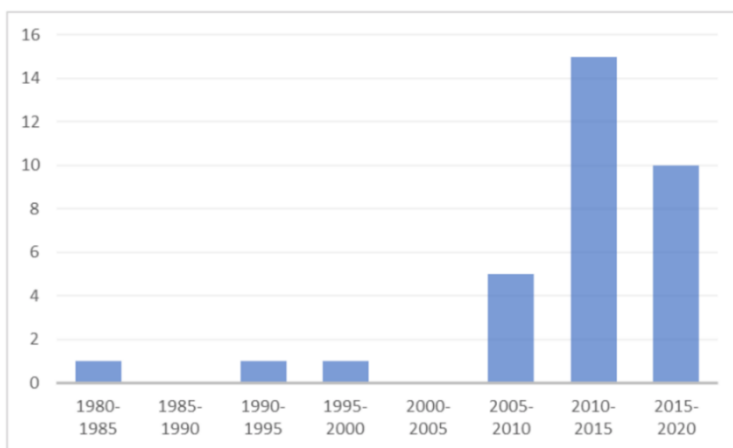
NIZOZEMSKÉ KRÁLOVSTVÍ

Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy v Nizozemsku

V Nizozemsku neexistuje žádný formálně akreditovaný výcvik nebo vzdělávání behaviorálních analytiků, přesto bylo v posledních 25 letech založeno velké množství služeb, které využívají principy ABA k podpoře mladých lidí s autismem a jejich rodin. Mnohé z těchto služeb vznikly z iniciativy rodičů, např. služby *Robertshuis* (2006), de *Droomboom* (2006) a *Stichting Raeger* (2011). Tyto služby využívají principy ABA a podporují děti, dospívající a (mladé) dospělé s diagnózou autismu, vývojových poruch a/nebo jiných psychiatrických či behaviorálních diagnóz, jako je ADHD, porucha attachmentu, porucha opozičního vzoru (ODD), obsedantně kompulzivní porucha (OCD), inkontinence a problémy s příjmem potravy. Podpora založená na ABA je obvykle poskytována v multidisciplinárních týmech společně s logopedií a ergoterapií. V rámci prvního pokusu o sepsání historie ABA v Nizozemsku byly na začátku roku 2021 zahájeny čtyři aktivity:

- (1) internetové vyhledávání služeb ABA v Nizozemsku, jehož prostřednictvím bylo identifikováno 40 organizací, které tyto služby poskytují;
- (2) dotazníkové šetření, kdy dotazník byl zaslán všem těmto organizacím s cílem získat informace o strukturálních charakteristikách jejich organizací (např. počet pracovníků s formálním (ABA) vzděláním a bez něj, úroveň vzdělání pracovníků (např. odborné, vysokoškolské); počet a charakteristiky klientů, počet míst, kde jsou služby poskytovány a typ služeb ABA;
- (3) vyhledávání nizozemských certifikovaných/registrovaných odborníků (např. RBT®, BCaBA®, BCBA® a BCBA-D®) v registru certifikátů Behavior Analyst Certification Board, Inc. (BACB) a
- (4) archivní výzkum, při kterém byly získávány z (ne)formálních dokumentů ve vzdělávání, službách a/nebo osobních archivech veškeré zmínky o ABA v Nizozemsku.

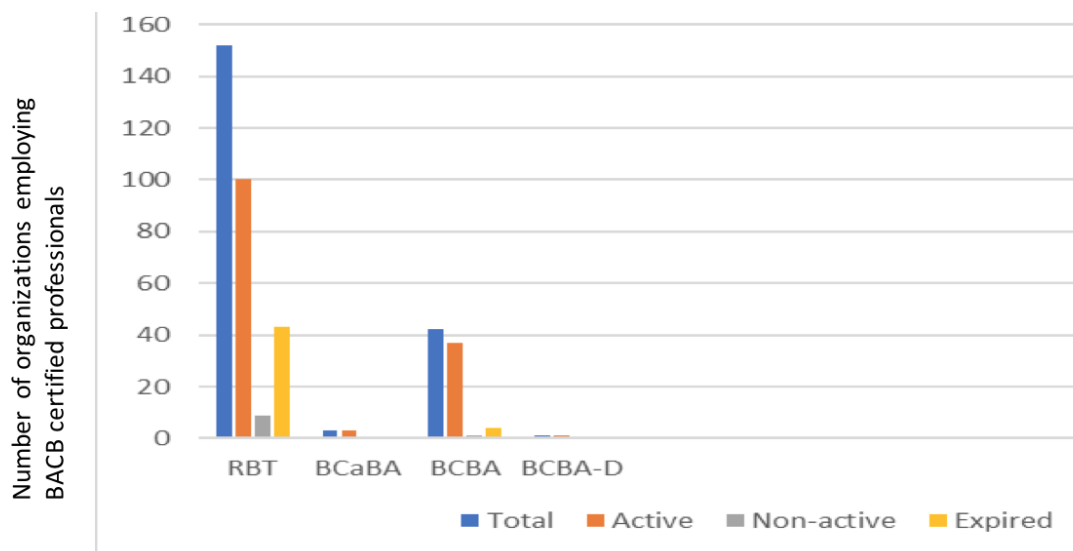
(Předběžné) výsledky aktivit 1-3 ilustrují relativně mladou historii ABA v Nizozemsku. První služby, které deklarovaly poskytování služeb ABA, byly založeny v 80. letech 20. století, nicméně většina fungujících organizací byla zakládána od roku 2010 (obrázek 1 níže). Počet certifikátů od té doby neustále roste a v roce 2021 jich je celkem 40. Na základě prvních výsledků dotazníkového šetření (aktivita 2) se počet zaměstnanců 10 ze 40 organizací pohyboval od 1 zaměstnance do 1915 zaměstnanců (průměr 303 zaměstnanců, směrodatná odchylka 645,5). Počet klientů, kterým tyto organizace poskytovaly služby založené na ABA, se pohyboval od $n=4$ do $n=7485$ klientů (průměr 941, směrodatná odchylka 2362,4).

Obrázek 1. Rok založení služeb ABA v Nizozemsku.

Obrázek 2 (níže) znázorňuje počet zaměstnanců s formálním vzděláním a certifikací v oblasti ABA. V roce 2021 je celkem 198 odborníků, kteří získali nějakou formu registrace či certifikace u BACB (152 RBT®, 3 BCaBA®, 42 BCBA® a 1 BCBA-D®). Většina těchto pracovníků je registrována jako "aktivní", nicméně 43 registrací RBT® vypršelo a 3 RBT® nebyli aktivní.

Obrázek 3 (níže) ukazuje, že rozložení behaviorálních analytiků zaměstnaných v organizacích ABA je nerovnoměrné. Většina organizací založených na ABA (N=16/40) v Nizozemsku zaměstnává alespoň jednoho BC(a)BA; ve 14 organizacích ABA není počet certifikovaných behaviorálních analytiků znám a 10 organizací ABA nezaměstnává ani jednoho certifikovaného behaviorálního analytika.

Obrázek 2. Počet certifikátů BACB v Nizozemsku podle registru BACB – celkem, aktivních, neaktivních, s prošlou registrací (referenční datum 26.10.2021).

Obrázek 3. Počet nizozemských organizací ABA, které zaměstnávají behaviorální analytiku

Poznámka: neznámý označuje, že kvalifikace behaviorálního analytika nebyla zjištěna; BC(a)BA označuje certifikaci behaviorálního analytika BCBA nebo BCaBA.

Je zřejmé, že rozdíl mezi službami ABA má důsledky pro kvalitu služeb a fidelitu intervence (Huskens & Palmen, 2016). Neidt a Schenk (2012) zkoumali rané intenzivní behaviorální intervence, včetně rozvoje dovedností v základních oblastech (PRT), intenzivního učení (DTT) a výměnného obrázkového systému (PECS), ve třech nizozemských organizacích a zjistili, že namísto poskytování podpory přesně odpovídající standardům ABA, poskytovaly spíše poněkud eklektickou kombinaci intervencí.

V současné době je v Nizozemsku nabízeno pouze několik workshopů a kurzů ABA, které ale nejsou akreditovány žádným nezávislým akreditačním orgánem, jako je Nizozemsko-vlámská akreditační organizace (NVAO) a/nebo profesními orgány (jako je Nizozemský institut pro psychology (NIP) nebo Nizozemská asociace pedagogů a vychovatelů (NVO).

V roce 2021 se ve snaze posunout nizozemské využívání služeb ABA dopředu ustanovilo konsorcium ABA, které chce zdůraznit význam rozvoje celostátně uznávaných a akreditovaných možností vzdělávání a profesionalizace v oblasti ABA, které by odpovídaly současným i budoucím potřebám uživatelů služeb ABA. Stanovilo si následující cíle:

- (1) podporovat a/nebo udržovat vysoké standardy v oblasti podpory a služeb včasné behaviorální intervence založené na ABA;
- (2) umožnit budoucí akreditované vzdělávání a školení v ABA;

(3) zajistit budoucnost kvalitních podpůrných služeb založených na ABA v Nizozemsku.

Vztah mezi nizozemskou národní a evropskou kvalifikační sítí

Národní referenční zprávu Nizozemska vypracovala Národní organizace pro certifikaci kvalifikací a odborného poradenství (NLFQ, 2019). Přehled úrovní NSK podle odkazů na EQF je uveden v tabulce 3.

Tabulka 3.

	
<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Znalosti na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia a na rozhraní mezi obory.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoce pokročilé a specializované dovednosti a techniky, včetně syntézy a hodnocení, požadované při řešení kritických problémů ve výzkumu a/nebo inovacích a při rozšiřování a novém definování stávajících znalostí nebo odborných postupů. • Vykazovat značnou autoritu, inovativnost, samostatnost, akademickou a odbornou integritu a trvalé odhodlání přicházet s novými myšlenkami nebo postupy na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia, včetně výzkumu. 	<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Doktorát/PhD (vedoucí k titulu: doktor)</p>
<p>ÚROVEŇ 7</p> <p>Vysoce specializované znalosti, z nichž některé jsou na špičce poznání v oboru práce nebo studia, jako základ pro originální myšlení a/nebo výzkum; kritické povědomí o znalostech v oboru a na rozhraní mezi různými obory.</p> <p>Specializované dovednosti potřebné pro řešení problémů ve výzkumu a/nebo inovacích s cílem rozvíjet nové znalosti a</p>	<p>ÚROVEŇ 7</p> <p>Magisterský titul (Master of Science, vedoucí k získání titulu MSc).</p>

Řídit a transformovat pracovní nebo studijní kontexty, které jsou složité, nepředvídatelné a vyžadují nové strategické přístupy; nést odpovědnost za přispívání k odborným znalostem a postupům praxi a/nebo za posuzování

<p>postupy a integrovat poznatky z různých oblastí.</p>	
<p>ÚROVEŇ 6</p> <p>Pokročilé znalosti v oboru práce nebo studia, které zahrnují kritické porozumění teoriím a zásadám.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokročilé dovednosti, které prokazují zvládnutí oboru a smysl pro inovace, potřebné k řešení složitých a nepředvídatelných problémů ve specializované oblasti práce nebo studia. • Řídit složité technické nebo odborné činnosti nebo projekty a nést odpovědnost za rozhodování v nepředvídatelných pracovních nebo studijních podmínkách; nést odpovědnost za řízení profesního rozvoje jednotlivců a skupin. 	<p>ÚROVEŇ 6</p> <p>Bakalářský titul (Bachelor of Science) nebo</p> <p>Diplom o vysokoškolském vzdělání (vyšší odborné vzdělání)</p>
<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Rozsáhlé a specializované faktické a teoretické znalosti v oboru práce nebo studia a uvědomování si mezi těchto znalostí.</p> <p>Rozsáhlá škála kognitivních a praktických dovedností požadovaných při vypracovávání tvůrčích řešení abstraktních problémů.</p> <p>Řídit a supervidovat pracovní či studijní aktivity, při nichž dochází k nepředvídatelným změnám. Posuzovat a rozvíjet své vlastní výkony a výkony ostatních.</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Associate Degree: označuje dvouleté studium na vyšší odborné škole, které je z hlediska úrovně mezi 3. ročníkem (bakalářským) vyššího odborného studia (HBO, viz úroveň 6) a 4. ročníkem středního odborného studia (viz úroveň 4). Associate Degree je ve srovnání s vyššími odbornými školami více aplikovaným vzděláním.</p>
<p>ÚROVEŇ 4</p> <p>Faktické a teoretické znalosti v širokých souvislostech v rámci oboru práce nebo studia.</p>	<p>ÚROVEŇ 4</p> <p>Úroveň 4a, je třeba mít diplom MBO úrovně 4.</p> <p>Úroveň 4+: diplom VWO (přípravné vědecké vzdělání/předuniverzitní vzdělání, trvá 6 let, je srovnatelné s úrovní A, umožňuje přímý přístup ke studiu na univerzitě)</p> <p>Pre-univerzitní vzdělávání pro</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k řešení konkrétních problémů v oboru práce nebo studia. • Vykonávat samostatnou práci podle pokynů v pracovních nebo studijních podmínkách, které jsou obvykle předvídatelné, ale mohou se měnit; dohlížet na běžnou práci ostatních a nést určitou odpovědnost za hodnocení a zlepšování pracovních nebo studijních činností. 	
<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Základní faktické znalosti v oboru práce nebo studia.</p> <p>Základní kognitivní a praktické dovednosti potřebné pro využívání relevantních informací za účelem plnění úkolů a řešení běžných problémů s použitím jednoduchých pravidel a nástrojů.</p> <p>Pracovat nebo studovat pod dohledem, s určitou mírou samostatnosti.</p>	<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Přípravné střední vzdělání na úrovni střední školy (VMBO, má 4 úrovně, ukončeno diplomem na úrovni 2, 3 nebo 4) a diplom MBO na úrovni 2.</p>
<p>ÚROVEŇ 1</p> <p>Základní všeobecné znalosti</p> <p>Základní dovednosti potřebné k provádění jednoduchých úkolů</p> <p>Pracovat nebo studovat pod přímým dohledem ve strukturovaném prostředí.</p>	<p>ÚROVEŇ 1</p> <p>Vysvědčení ze základní školy (povinné) Diplom MBO 1. stupně nebo diplom VMBO 1. stupně</p>
<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Znalost faktů, principů, postupů a obecných pojmů v oboru práce nebo studia.</p> <p>Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k plnění úkolů a řešení problémů výběrem a použitím základních metod, nástrojů, materiálů a informací.</p> <p>Nést odpovědnost za splnění úkolů v práci nebo při studiu; při řešení problémů přizpůsobovat své chování okolnostem.</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Odborné vzdělávání na úrovni 3 (vocational training, vakopleiding) trvá 3 roky a vede k získání středního odborného vzdělání (diplom MBO na úrovni 3).</p>

Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k nizozemské NSK

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech znalostí, dovedností a samostatnosti a odpovědnosti v rámci certifikace EuroBA na vstupní úrovni se většinou shodují s úrovní 3 EQF. Nizozemští uchazeči o certifikaci EuroBA na vstupní úrovni absolvují program odborného vzdělávání na úrovni 3.

Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k nizozemské NSK

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech znalostí, dovedností a samostatnosti a odpovědnosti v rámci certifikace magisterské úrovně EuroBA se většinou shodují s úrovněmi 6 a 7 EQF; uchazeči o certifikaci EuroBA v Nizozemsku budou mít magisterský titul.

ŠVÉDSKÉ KRÁLOVSTVÍ

Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy ve Švédsku

Historie behaviorální analýzy ve Švédsku sahá až do roku 1951, kdy B. F. Skinner vystoupil na 13. mezinárodní psychologické konferenci ve Stockholmu (Arntzen & Pellon, 2021). Ranou intenzivní behaviorální intervenci (EIBI) zavedl ve Švédsku před přibližně 35 lety švédský psycholog Örjan Swahn.

Navzdory tomu, jakému rozšíření a zájmu se EIBI těšila, byla první postgraduální sekvence ověřených kurzů (VCS) behaviorální analýzy se zaměřením na autismus zahájena až v roce 2004 na institutu Karolinska, a to po lobbingu rodičů (Roll-Pettersson & Ala'i-Rosales, 2009; Roll-Pettersson et al., 2010). Zavedení této výuky bylo možné díky mezinárodní podpoře a spolupráci s BACB. Zúčastnění studenti byli a stále jsou aktivní praktici s akademickým vzděláním v oblasti logopedie, speciální pedagogiky, psychologie, sociální práce a ergoterapie.

V roce 2006 byl tento kurz přesunut na Stockholmský pedagogický institut a v roce 2010 na Stockholmskou univerzitu, kde jej v současnosti společně vedou katedra psychologie a katedra speciální pedagogiky. VCS je schválen ABAI a naplňuje čtvrtou edici Task listu BACB. Od roku 2017 nabízí Stockholmská univerzita jako jediná v rámci Švédska magisterský program v oboru aplikované behaviorální analýzy. V prosinci 2021 bylo ve Švédsku 15 aktivních BCBA® a jeden BCBA-D®; z těchto držitelů certifikátu BACB je osm psychologů, sedm logopedů a jeden speciální pedagog. Kromě toho více než 200 studentů absolvovalo kurzy VCS, aniž by usilovali o certifikaci.

Ve Švédsku zůstává aplikovaná behaviorální analýza široké veřejnosti do značné míry neznámá. Zvyšuje se ale přijetí behaviorálně analytických intervencí mateřských školách, zejména v těch, které mají zapsané dítě s autismem. V habilitačních doporučeních se totiž uvádí, že intervence první volby pro předškolní děti s autismem by měly být založeny na principech a postupech ABA (Föreningen Sveriges Habiliteringschefer, 2012). V aktuálních pracovních nabídkách proto řada zaměstnavatelů z habilitačních středisek, psychiatrických služeb, škol, speciálních škol a skupinových domovů požaduje, aby uchazeči měli vzdělání v oblasti aplikované behaviorální analýzy.

Univerzita v Uppsale rozvíjí kurzy ABA a také dokončuje Celoškolní projekt pozitivní behaviorální intervence a podpory, jehož výsledkem je kulturní adaptace na švédské podmínky, nazvaná *inkluzivní behaviorální podpora ve škole (Inclusive Behavioral support In School - IBIS)*. Projekt IBIS nedávno získal externí grant na evaluaci této upravené verze, do které se zapojilo přibližně 100 škol.

Na Linného univerzitě a Stockholmské univerzitě aktuálně probíhají dva doktorské projekty, studující hru PAX Good behaviour game (GBG) a po kulturní adaptaci na prostředí švédských škol je na využívání hry PAX GBG vyučováno více než 1000 učitelů v přibližně 10 % švédských obcí.

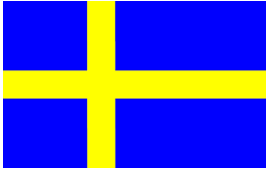
Švédská asociace pro behaviorální analýzu (SWABA) byla založena v roce 1996 a nyní má přibližně 200 členů různého profesního zaměření. SWABA je přidruženou pobočkou Mezinárodní asociace pro behaviorální analýzu (ABAI) a Evropské asociace pro behaviorální analýzu (EABA). Od roku 2020, po rozhodnutí BACB změnit požadavky na certifikaci, se SWABA zapojila do spolupráce zástupců severovýchodních zemí (Dánsko, Finsko, Island, Norsko, Švédsko), kteří diskutují, jak zajistit kvalitu behaviorální analýzy v severovýchodním kontextu.

Přestože můžeme vidět, jak se aplikovaná behaviorální analýza ve Švédsku stále více prosazuje a je přijímána jak na grassrootové, tak na institucionální úrovni v rámci habilitačních služeb pro děti s autismem a v řadě škol, stále není formálně uznávána jako samostatný obor. Neexistují žádné formální požadavky na to, aby pracovníci na jakékoli úrovni měli znalosti a/nebo kompetence v oblasti ABA. Aby se předešlo nekvalitním intervencím a potenciálnímu poškození pověsti oboru, je zajištění vysoké úrovně kompetencí mezi odborníky na ABA ve Švédsku nezbytné.

Vztah mezi švédskou národní a evropskou kvalifikační sítí

Zprávu přiřazující švédský národní rámec kvalifikací (SEQF) k evropskému rámci kvalifikací vypracoval výbor SEQF-EQF (2015). Přehled úrovně SEQF vztažených k EQF je uveden v tabulce 4.

Tabulka 4.

 <p>European Qualifications Framework</p>	
<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Znalosti na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia a na rozhraní mezi obory.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoce pokročilé a specializované dovednosti a techniky, včetně syntézy a hodnocení, požadované při řešení kritických problémů ve výzkumu a/nebo inovacích a při rozšiřování a novém definování stávajících znalostí nebo odborných postupů. • Vykazovat značnou autoritu, inovativnost, samostatnost, akademickou a odbornou integritu a trvalé odhodlání přicházet s novými myšlenkami nebo postupy na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia, včetně výzkumu. 	<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Třetí cyklus vysokoškolského vzdělání, Doktorát</p> <p>(odpovídá příloze 2 vyhlášky o vysokoškolském vzdělávání 1993:100)</p> <p>Třetí cyklus vysokoškolského vzdělání, Licence (odpovídá Příloze Nařízení 1993: 221)</p>
<p>ÚROVEŇ 7</p> <p>Vysoce specializované znalosti, z nichž některé jsou na špičce poznání v oboru práce nebo studia, jako základ pro originální myšlení a/nebo výzkum; kritické povědomí o znalostech v oboru a na rozhraní mezi různými obory.</p> <p>Specializované dovednosti potřebné pro řešení problémů ve výzkumu a/nebo inovacích s cílem rozvíjet nové znalosti a postupy a integrovat poznatky z různých oblastí.</p> <p>Řídit a transformovat pracovní nebo studijní kontexty, které jsou složité, nepředvídatelné a vyžadují nové strategické přístupy; nést odpovědnost za přispívání k odborným znalostem a postupům praxi a/nebo za posuzování strategických výkonů týmů.</p>	<p>ÚROVEŇ 7</p> <p>Druhý cyklus vysokoškolského vzdělání, Magisterský titul (Příloze 2 Vyhlášky o vysokoškolském vzdělávání 1993:100)</p> <p>Magisterský titul (odpovídá Nařízení 1993: 221)</p> <p>Druhý cyklus vysokoškolského vzdělání, (odpovídá Příloze Nařízení 2007: 1164)</p>

<p>ÚROVEŇ 6</p> <p>Pokročilé znalosti v oboru práce nebo studia, které zahrnují kritické porozumění teoriím a zásadám.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokročilé dovednosti, které prokazují zvládnutí oboru a smysl pro inovace, potřebné k řešení složitých a nepředvídatelných problémů ve specializované oblasti práce nebo studia. • Řídit složité technické nebo odborné činnosti nebo projekty a nést odpovědnost za rozhodování v nepředvídatelných pracovních nebo studijních podmínkách; nést odpovědnost za řízení profesního rozvoje jednotlivců a skupin. 	<p>ÚROVEŇ 6</p> <p>První cyklus vysokoškolského vzdělání, Bakalářský titul (odpovídá příloze 2 Vyhlášky o vzdělávání 1993:100)</p> <p>První cyklus vysokoškolského vzdělání, Vysokoškolský diplom (odpovídá Příloze Nařízení 2007:1164)</p> <p>První cyklus vysokoškolského vzdělání Profesionální kvalifikace (odpovídá Příloze Nařízení 1993: 221)</p> <p>Pokročilý diplom ve vyšším odborném vzdělávání</p> <p>Kvalifikace udělené mimo formální vzdělávání</p>
<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Rozsáhlé a specializované faktické a teoretické znalosti v oboru práce nebo studia a uvědomování si mezi těchto znalostí.</p> <p>Rozsáhlá škála kognitivních a praktických dovedností požadovaných při vypracovávání tvůrčích řešení abstraktních problémů</p> <p>Řídit a supervidovat pracovní či studijní aktivity, při nichž dochází k nepředvídatelným změnám. Posuzovat a rozvíjet své vlastní výkony a výkony ostatních.</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Diplom z vyššího odborného vzdělávání</p> <p>Kvalifikace udělené mimo formální vzdělávání</p>

<p>Faktické a teoretické znalosti v širokých souvislostech v rámci oboru práce nebo studia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k řešení konkrétních problémů v oboru práce nebo studia. • Vykonávat samostatnou práci podle pokynů v pracovních nebo studijních podmínkách, které jsou obvykle předvídatelné, ale mohou se měnit; dohlížet na běžnou práci ostatních a nést určitou odpovědnost za hodnocení a zlepšování pracovních nebo studijních činností. 	
<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Znalost faktů, principů, postupů a obecných pojmů v oboru práce nebo studia.</p> <p>Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k plnění úkolů a řešení problémů výběrem a použitím základních metod, nástrojů, materiálů a informací.</p> <p>Nést odpovědnost za splnění úkolů v práci nebo při</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Závěrečné známky z povinné školní docházky</p>

<p>studiu; při řešení problémů přizpůsobovat své chování okolnostem.</p>	
<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Základní faktické znalosti v oboru práce nebo studia.</p> <p>Základní kognitivní a praktické dovednosti potřebné pro využívání relevantních informací za účelem plnění úkolů a řešení běžných problémů s použitím jednoduchých pravidel a nástrojů.</p> <p>Pracovat nebo studovat pod dohledem, s určitou mírou samostatnosti.</p>	<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Závěrečné známky ze speciální školy (povinná docházka)</p> <p>Závěrečné známky z obecního vzdělávání a odborné přípravy dospělých (povinná docházka)</p> <p>Osvědčení z vyššího sekundárního vzdělávání pro osoby s poruchami učení</p> <p>Osvědčení ze speciálního vzdělávání pro dospělé na vyšší sekundární úrovni</p> <p>Známka z kurzu D pro přistěhovalce ve švédštině nebo ekvivalentní známka udělená lidovou střední školou.</p> <p>Osvědčení o absolvování všeobecného kurzu na úrovni povinné školní docházky na lidové střední škole</p>
<p>ÚROVEŇ 1</p> <p>Základní všeobecné znalosti</p> <p>Základní dovednosti potřebné k provádění jednoduchých úkolů</p> <p>Pracovat nebo studovat pod přímým dohledem ve strukturovaném prostředí.</p>	<p>ÚROVEŇ 1</p> <p>Závěrečné známky z povinné školní docházky pro žáky s poruchami učení</p> <p>Závěrečné známky ze speciálního vzdělávání pro dospělé (povinná docházka)</p>

Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažená na švédský SEQF

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech znalostí, dovedností a samostatnosti a odpovědnosti při certifikaci vstupní úrovně EuroBA se většinou shodují s úrovní 3 EQF; kandidatura na certifikaci EuroBA bude tedy pro Švédy částečně založena na závěrečných známkách z povinné školní docházky.

Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená na švédský SEQF

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech znalostí, dovedností a samostatnosti a odpovědnosti v rámci certifikace magisterské úrovně EuroBA se většinou shodují s úrovněmi 6 a 7 EQF; uchazeči o certifikaci EuroBA ve Švédsku získají titul druhého cyklu (magisterské úrovně).

ITALSKÁ REPUBLIKA

Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy v Itálii

Sousloví behaviorální analýza (a modifikace chování) se dostalo do povědomí malé skupiny italských psychologů na počátku 70. let 20. století díky konferenci ve vile Falconieri ve Frascati (Řím), které se zúčastnil mimo jiné Fred S. Keller (Moderato & Presti, 2006; 2019).

Díky účasti na některých dalších mezinárodních setkáních, jako byla setkání Skupiny pro experimentální behaviorální analýzu (EABG) v Liege v letech 1983 a 1988 a série

Mezinárodních kongresů behaviorálních studií, a zejména pak zahajovací kongres v mexické Guadalajaře v roce 1992, měla malá skupina průkopníků možnost setkat se s vědci, jako byli B. F. Skinner, Fred S. Keller, William N. Schoenfeld, Charles A. Catania a Peter Harzem.

Kontextualistickou duši spolu se zvláštním zájmem o vývojovou behaviorální analýzu, které tuto průkopnickou skupinu behaviorálních analytiků charakterizují, však lze vysledovat až k příspěvku Sidneyho W. Bijoua (Bijou, 1984, 1993).

Druhý Mezinárodní kongres behaviorálních studií, který se konal v roce 1994 v Palermu, nabídl širší italské komunitě možnost setkat se s nejlivnějšími vědci mezinárodní behaviorální analytické komunity, včetně Freda Kellera. Ten na tomto setkání přednesl svůj poslední projev před svou smrtí. Za zmínku stojí, že v roce 2001 se v Benátkách konala první mezinárodní konference ABAI, na níž vzniklo první jádro Evropské asociace behaviorální analýzy (EABA) a po níž následovalo oficiální založení EABA, které se uskutečnilo o dva roky později v Parmě (Arntzen, Hughes, Pellón, Moderato, 2009). Italská komunita behaviorálních analytiků tak, navzdory své nepočetnosti, sehrála v evropském rozvoji behaviorální analýzy významnou roli.

Behaviorální analýza se oficiálně nevyučuje na žádné italské univerzitě. Neexistuje žádný profesor behaviorální analýzy a neexistuje ani magisterský studijní program (tj. Laurea Magistrale) v oblasti behaviorální analýzy. Některé soukromé instituce poskytují postgraduální sekvence kurzů ABA různé kvality a délky na třech úrovních (technik, asistent, analytik), které se podobají úrovním BACB. Pojem "certifikace" nemá v italském systému sociální péče žádný status, protože zdravotnické profese (např. lékaři – včetně dětských psychiatrů – psychologové, logopedi, fyzioterapeuti) se řídí státními zákony, zatímco speciální pedagogy reguluje ministerstvo školství.

Stejně jako v mnoha zemích EU nejsou ani v Itálii behaviorální analytici formálně uznáni nebo regulováni jako samostatná profese; profil behaviorálních analytiků není (a možná ani nemůže být) jasně definován, protože se v mnoha ohledech překrývá s některými funkcemi a úkoly psychologů.

V roce 2011 vydal Vyšší zdravotní ústav (l'Istituto Superiore di Sanità; ISS) příručku Guide Line 21 (LG 21). ISS je veřejnoprávní subjekt, který jako vědecko-technický orgán Národní zdravotní služby v Itálii spadající pod ministerstvo zdravotnictví provádí výzkum, experimenty, kontrolu, poradenství, dokumentaci a vzdělávání v oblasti veřejného zdraví. LG 21 uznává postupy založené na ABA jako léčbu podporovanou důkazy (Evidence Supported Treatment - EST). Autistické děti jsou hlavní skupinou klientů dětské psychiatrie.

Bohužel jen málo dětských psychiatrů je proškoleny v behaviorální analýze a většina nemá dostatečné znalosti k tomu, aby porozuměli základním principům behaviorální analýzy bez předsudků a zkreslení (90 % je vyškolených psychoanalyticky). Z tohoto důvodu pro ně ISS zorganizovala a zafinancovala sekvenci kurzů. Nešlo přitom o to, aby se stali behaviorálními analytiky, ale aby dokázali poznat, zda je intervence, o které je tvrzeno, že je založena na ABA, dobře navržená, dobře provedená a účinná. Třetí ročník této sekvence kurzů právě začíná. Lektory jsou vybraní behaviorální analytici.

Dětský psychiatr SSN stanoví včasnou předběžnou diagnózu, a případně předepíše intervenci, která se obvykle skládá z 45minutového sezení s logopedem a psychomotorikem (jakýmsi vývojovým fyzioterapeutem) dvakrát týdně. Národní zdravotní služba oficiálně neuznává certifikace BCBA®, BCaBA®, RBT®.

V roce 2014 byla získána financování pro Italskou společnost pro experimentální a aplikovanou behaviorální analýzu (SIACSA, 2014). SIACSA vytvořila adresář behaviorálních analytiků (AdC), asistentů behaviorálních analytiků (aAdC) a techniků (Tac), kteří splňují minimální profesní standardy. Associazione Tecnici ABA (ASSOTABA, 2014) je sdružení, které sdružuje především behaviorální techniky. V únoru 2020, několik dní před začátkem lockdownu, způsobeného COVID-19, se SIACSA a ASSOTABA spojily a vytvořily novou asociaci ABA-Italia (<https://www.abaitalia.org/>), která zahrnuje 355 behaviorálních analytiků (AdC), 155 asistentů behaviorálních analytiků (aAdC) a 456 behaviorálních techniků (TAC).

Dvě přední rodinná sdružení v této oblasti, Associazione Nazionale Genitori Soggetti Autistici (ANGSA, 2020) a Associazione Nazionale Famiglie di Persone con Disabilità Intellettiva e/o Relazionale (ANffAS, 2020), ABA Italia podpořily. ANGSA a ANffAS vykonávají kontrolní roli při předsedání etické komisi ABA Italia.

ABA Italia také prostřednictvím svého vědeckého výboru, v němž jsou zastoupeni nejvýznamnější italské behaviorální analytici, vypracovala soubor pravidel pro definování špičkové kvality vzdělávání behaviorálních analytiků.

Tato pravidla odrážejí kritéria BACB, liší se pouze v několika málo věcech. Školení na úroveň techniků je post-bakalářský kurz v rozsahu 70 hodin (místo 40); pro studenty, kteří se chtějí stát behaviorálními analytiky, existují dva kurzy, jeden pro ranou intervenci a druhý pro ty, kteří pracují s dospívajícími a mladými dospělými. Tato populace má totiž speciální potřeby, včetně kvality života, nezávislosti a různých psychických poruch, jako jsou úzkosti, deprese a obsedantně-kompulzivní poruchy (Oppo et al., 2019).

Vztah mezi italskou národní a evropskou kvalifikační sítí

Národní institut pro rozvoj odborného vzdělávání (ISFOL), národní koordinační místo EQF pro Italskou republiku, přijal svou první referenční zprávu pro Evropskou kvalifikační síť (ISFOL, 2012). Přehled úrovní NSK podle referencí k EQF je uveden v tabulce 5.

Tabulka 5.

	
<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Znalosti na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia a na rozhraní mezi obory.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoce pokročilé a specializované dovednosti a techniky, včetně syntézy a hodnocení, požadované při řešení kritických problémů ve výzkumu a/nebo inovacích a při rozšiřování a novém definování stávajících znalostí nebo odborných postupů. • Vykazovat značnou autoritu, inovativnost, samostatnost, akademickou a odbornou integritu a trvalé odhodlání přicházet s novými myšlenkami nebo postupy na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia, včetně výzkumu. 	<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Výzkumný doktorát</p> <p>Akademický diplom za výzkumnou přípravu</p> <p>Diplom o specializaci</p> <p>Vysokoškolský magistr druhého stupně</p> <p>Diplom o akademické specializaci</p>
<p>Vyšší odborný diplom nebo magisterský titul;</p>	

<p>ÚROVEŇ 7</p> <p>Vysoce specializované znalosti, z nichž některé jsou na špičce poznání v oboru práce nebo studia, jako základ pro originální myšlení a/nebo výzkum; kritické povědomí o znalostech v oboru a na rozhraní mezi různými obory.</p> <p>Specializované dovednosti potřebné pro řešení problémů ve výzkumu a/nebo inovacích s cílem rozvíjet nové znalosti a postupy a integrovat poznatky z různých oblastí.</p> <p>Řídit a transformovat pracovní nebo studijní kontexty, které jsou složité, nepředvídatelné a vyžadují nové strategické přístupy; nést odpovědnost za přispívání k odborným znalostem a postupům praxi a/nebo za posuzování strategických výkonů týmů.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 	<p>ÚROVEŇ 7</p> <p>Magisterský titul Akademický diplom druhého stupně První stupeň univerzitního magisterského studia Diplom o akademické specializaci Vyšší odborný diplom nebo magisterský titul</p>
<p>ÚROVEŇ 6</p> <p>Pokročilé znalosti v oboru práce nebo studia, které zahrnují kritické porozumění teoriím a zásadám.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokročilé dovednosti, které prokazují zvládnutí oboru a smysl pro inovace, potřebné k řešení složitých a nepředvídatelných problémů ve specializované oblasti práce nebo studia. • Řídit složité technické nebo odborné činnosti nebo projekty a nést odpovědnost za rozhodování v nepředvídatelných pracovních nebo studijních podmínkách; nést odpovědnost za řízení profesního rozvoje jednotlivců a skupin. 	<p>ÚROVEŇ 6</p> <p>Bakalářský titul</p> <p>Akademický diplom prvního stupně</p>
<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Rozsáhlé a specializované faktické a teoretické znalosti v oboru práce nebo studia a uvědomování si mezi těchto znalostí.</p> <p>Rozsáhlá škála kognitivních a praktických dovedností požadovaných při vypracovávání tvůrčích řešení abstraktních problémů</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Diplom o vyšším odborném vzdělání</p>
<p>Řídit a supervidovat pracovní či studijní aktivity, při nichž dochází k nepředvídatelným změnám. Posuzovat a rozvíjet své vlastní výkony a výkony ostatních.</p>	

<p>ÚROVEŇ 4</p> <p>Faktické a teoretické znalosti v širokých souvislostech v rámci oboru práce nebo studia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k řešení konkrétních problémů v oboru práce nebo studia. • Vykonávat samostatnou práci podle pokynů v pracovních nebo studijních podmínkách, které jsou obvykle předvídatelné, ale mohou se měnit; dohlížet na běžnou práci ostatních a nést určitou odpovědnost za hodnocení a zlepšování pracovních nebo studijních činností. 	<p>ÚROVEŇ 4</p> <p>Diplom odborného technika</p> <p>Diplom prokazující vyšší sekundární vzdělání na lyceu</p> <p>Diplom prokazující vyšší sekundární vzdělání</p> <p>Osvědčení o vyšší technické specializaci</p>
<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Znalost faktů, principů, postupů a obecných pojmů v oboru práce nebo studia.</p> <p>Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k plnění úkolů a řešení problémů výběrem a použitím základních metod, nástrojů, materiálů a informací.</p> <p>Nést odpovědnost za splnění úkolů v práci nebo při studiu; při řešení problémů přizpůsobovat své chování okolnostem.</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Osvědčení profesionálního operátora (<i>Attestato di qualifica di operatore professionale</i>)</p>
<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Základní faktické znalosti v oboru práce nebo studia.</p> <p>Základní kognitivní a praktické dovednosti potřebné pro využívání relevantních informací za účelem plnění úkolů a řešení běžných problémů s použitím jednoduchých pravidel a nástrojů.</p>	<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Osvědčení o povinné školní docházce</p>

<p>ÚROVEŇ 1</p> <p>Základní všeobecné znalosti</p> <p>Základní dovednosti potřebné k provádění jednoduchých úkolů</p> <p>Pracovat nebo studovat pod přímým dohledem ve strukturovaném prostředí.</p>	<p>ÚROVEŇ 1</p> <p>Diplom prokazující absolvování nižšího středního vzdělání</p>

Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažená na italskou NSK

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech znalostí, dovedností a samostatnosti a odpovědnosti při certifikaci vstupní úrovně EuroBA se většinou shodují s úrovní 3 EQF. Italští uchazeči o certifikaci EuroBA na vstupní úrovni budou držiteli osvědčení profesionálního operátora (*Attestato di qualifica di operatore professionale*) jako technici vstupní úrovně.

Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená na italskou NSK

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech znalostí, dovedností a samostatnosti a odpovědnosti v rámci certifikace magisterské úrovně EuroBA se většinou shodují s úrovněmi 6 a 7 EQF. Předpokladem pro získání certifikace EuroBA v Italské republice je tedy absolvování některého z následujících vyšších stupňů: magisterský titul, akademický diplom druhého stupně, vysokoškolský magistr prvního stupně, akademický specializační diplom nebo vyšší specializační diplom/magistr.

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA

Vzdělávací a profesní rozvoj behaviorální analýzy ve Velké Británii

Až do roku 2020 nebylo postavení behaviorálních analytiků ve Velké Británii konkrétně definováno a tato pracovní pozice nebyla nijak chráněna ani regulována. Namísto odpovídající národní registrace se používal titul BCBA®. Reálně ale byly tituly jako BCBA®, MScABA nebo ABA Tutor uváděny jako základní nebo požadovaná kritéria pro nástup jen ve velmi malém množství pracovních nabídek ve Spojeném království.

Na britských univerzitách je vyučováno celkem 5 magisterských oborů VCS (ABAI, 2021). Řada univerzit a soukromých poskytovatelů rovněž nabízí školení RBT®, a to buď v osobní formě, nebo online⁵. Kvalifikace dosažené v těchto kurzech zůstávají akademickými kvalifikacemi a jsou postaveny tak, aby splňovaly kritéria BACB. Nikdy však nebyly oficiálně uznány britskými vládními agenturami – Radou pro zdravotnické profese (HCPC) nebo Úřadem pro profesní standardy⁶ (PSA).

Většina magisterských oborů ve Spojeném království se studuje jeden rok v případě studentů prezenčního studia nebo 2 až 3 roky v případě studentů kombinovaného studia. V magisterských kurzech behaviorální analýzy kurikulum pokrývá seznam úkolů, definovaný Behavior Analyst Certification Board (BACB) (odpovídající čtvrtému nebo pátému vydání tohoto seznamu). Kurzy jsou ověřeny Asociací pro behaviorální analýzu (ABAI Verified Course Sequence; VCS). Obsah VCS obvykle poskytuje následující moduly, i když přesná struktura se v jednotlivých kurzech liší:

- Základní prvky behaviorální změny
- Etika v behaviorální analýze
- Změna chování a vzdělávání
- Hodnocení v behaviorální analýze
- Koncepty a principy behaviorální analýzy
- Evaluace v behaviorální analýze
- Magisterská diplomová práce nebo portfolio

Některé magisterské obory ve Spojeném království nabízejí supervidované stáže, zatímco jiné očekávají, že si studenti stáže a supervizi zajistí sami. Jakmile studenti splní kritéria BACB, skládají čtyřhodinovou online zkoušku a poté se stanou certifikovanými behaviorálními analytiky (BCBA). Pro udržení certifikace musí kandidát dokládat absolvování 32 jednotek dalšího vzdělávání (jedna jednotka odpovídá 50 min školení) v průběhu dvouletých recertifikačních cyklů.

Školení registrovaných behaviorálních techniků (RBT) poskytují univerzity a soukromí poskytovatelé a zahrnuje 40hodinové školení podle seznamu úkolů BACB RBT (druhé vydání). Některé kurzy nabízejí supervizi a/nebo hodnocení praxe, zatímco jiné poskytují pouze hodiny

⁵ <https://uk-sba.org/about-behavior-analysis/university-training/>

⁶ <https://www.professionalstandards.org.uk/home>

ve třídě. Jakmile studenti splní kritéria BACB, skládají online zkoušku a poté se stanou registrovanými behaviorálními technikami. RBT musí vždy pracovat pod dohledem BCBA.

Když v prosinci 2019 BACB oznámila, že na konci roku 2022 ukončí možnost skládat zkoušku osobám, které nejsou obyvateli USA nebo Kanady, požádala Britská společnost pro behaviorální analýzu (UK-SBA) o prodloužení o 3 roky. Prodloužení bylo Spojenému království uděleno a skončí tak v roce 2025. Mezitím v Británii vláda zavedla nový systém profesního uznávání prostřednictvím Úřadu pro profesní standardy (Professional Standards Authority – PSA) (2014). PSA přezkoumává práci regulačních orgánů zdravotnických a pečovatelských pracovníků; akredituje organizace, které registrují zdravotnické a pečovatelské pracovníky v neregulovaných povoláních; poskytuje politické poradenství ministrům a dalším subjektům a podporuje výzkum s cílem regulaci zlepšit. Aby tedy mohli být behaviorální analytici akreditováni PSA, museli být registrováni.

V roce 2020 založila Britská společnost behaviorální analýzy (UK-SBA) dobrovolný registr behaviorálních analytiků s cílem získat akreditaci tohoto registru od PSA. K 1. 12. 2021 je v tomto registru zaregistrováno celkem 302 behaviorálních analytiků. Žadatelé o zápis do registru nemusí být BCBA®, pouze musí doložit, že mají dostatečné vzdělání v oblasti behaviorální analýzy. Žádosti posuzuje a rozhodnutí přijímá rada UK-SBA. Koncem listopadu 2020 požádala UK-SBA o akreditaci tohoto dobrovolného registru u PSA.

Mezitím UK-SBA zřídila pracovní skupinu, jejímž úkolem je vytvořit pověřovací systém pro behaviorální analýzu. Cílem této pracovní skupiny je "zajistit, aby UK-SBA dlouhodobě pracovala na vytvoření rámce pro profesní uznávání a certifikaci behaviorálních analytiků v celé šíři behaviorální analytické praxe", a "zajistit, aby UK-SBA splňovala požadavky na vzdělávání a odbornou přípravu stanovené standardy PSA a strategickým plánem UK-SBA".

Ve většině evropských zemí přijali behaviorální analytici standardy stanovené BACB. V diskusích o profesním uznávání mimo USA se však často opomíjí skutečnost, že certifikace poskytované BACB nejsou oficiálně národně uznávanou kvalifikací v žádné evropské zemi, a nebyly jí ani před rozhodnutím BACB změnit své mezinárodní zaměření s účinností od ledna 2023. Ve skutečnosti žádný titul, zkratka nebo kvalifikace behaviorálního analytika pocházející z USA nejsou uznávány v jurisdikcích mimo USA jednoduše proto, že každá země může vydávat zákony pouze pro své vlastní záležitosti, což samozřejmě zahrnuje i oficiální uznávání profesí. Někteří behaviorální analytici si tuto skutečnost uvědomili již dříve a zahájili ve svých zemích proces usilování o národní uznání profese, jiné přimělo k akci rozhodnutí BACB.

Vztah mezi národní a evropskou kvalifikační sítí ve Spojeném království

Vláda Spojeného království jménem decentralizovaných správních orgánů (Shromáždění Severního Irska, Skotská vláda a vláda Velšského shromáždění) předložila v roce 2009 zprávu o

referenčních kvalifikačních rámcích Spojeného království k evropskému kvalifikačnímu rámci. Spojené království má čtyři různé operační kvalifikační rámce, jak je znázorněno v tabulce 6 níže.

Tabulka 6. Národní kvalifikační rámce Spojeného království

RQF	Regulovaný kvalifikační rámec pro obecné a odborné kvalifikace.	Anglie, Severní Irsko	8 stupňů
CQFW	Velšský kreditový a kvalifikační rámec pro veškeré kvalifikace	Wales	8 stupňů
SCQF	Skotský kreditový a kvalifikační rámec pro veškeré kvalifikace	Skotsko	12 stupňů
FHEQ	Rámce pro vysokoškolské kvalifikace britských orgánů udělujících tituly	Britské orgány udělující tituly (např. HE)	5 stupňů

Zdroj: Zpráva o referenci kvalifikačních rámců Spojeného království k evropskému rámci kvalifikací.

Navzdory regionálním a oborovým rozdílům se systémy do značné míry překrývají a každý z nich je standardizován na úroveň EQA, jak je uvedeno v tabulce 7.

Tabulka 7. Regionální rámce NSK Spojeného království odkazující na EQF

			
--	---	--	--

			
Úroveň EQF	RCF & CQFW	SCQF	Akademická úroveň UK
<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Znalosti na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia a na rozhraní mezi obory.</p> <ul style="list-style-type: none"> Vysoce pokročilé a specializované dovednosti a techniky, včetně syntézy a hodnocení, požadované při řešení kritických problémů ve výzkumu a/nebo inovacích a při rozšiřování a novém definování stávajících znalostí nebo odborných postupů. <p>Vykazovat značnou autoritu, inovativnost, samostatnost, akademickou a odbornou integritu a trvalé odhodlání přicházet s novými myšlenkami nebo postupy na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia, včetně výzkumu.</p>	<p>ÚROVEŇ 8</p>	<p>ÚROVEŇ 12</p>	<p>ÚROVEŇ 8</p> <p>Doktorský titul</p>

<p>Vysoce specializované znalosti, z nichž některé jsou na špičce poznání v oboru práce nebo studia, jako základ pro originální myšlení a/nebo výzkum; kritické povědomí o znalostech v oboru a na rozhraní mezi různými obory.</p> <p>Specializované dovednosti potřebné pro řešení problémů ve výzkumu a/nebo inovacích s cílem rozvíjet nové znalosti a postupy a integrovat poznatky z různých oblastí.</p> <p>Řídit a transformovat pracovní nebo studijní kontexty, které jsou složité, nepředvídatelné a vyžadují nové strategické přístupy; nést odpovědnost za přispívání k odborným znalostem a postupům praxi a/nebo za posuzování strategických výkonů týmů.</p>			
--	--	--	--

<p>Pokročilé znalosti v oboru práce nebo studia, které zahrnují kritické porozumění teoriím a zásadám.</p> <ul style="list-style-type: none"> Pokročilé dovednosti, které prokazují zvládnutí oboru a smysl pro inovace, potřebné k řešení složitých a nepředvídatelných problémů ve specializované oblasti práce nebo studia. <p>Řídit složité technické nebo odborné činnosti nebo projekty a nést odpovědnost za rozhodování v nepředvídatelných pracovních nebo studijních podmínkách; nést odpovědnost za řízení profesního rozvoje jednotlivců a skupin.</p>			
<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Rozsáhlé a specializované faktické a teoretické znalosti v oboru práce nebo studia a uvědomování si mezí</p>	<p>ÚROVEŇ 5 a 4</p>	<p>ÚROVEŇ 8/7</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Nástavba/</p> <p>Certifikát</p>

těchto znalostí.			
<p>ÚROVEŇ 4</p> <p>Faktické a teoretické znalosti v širokých souvislostech v rámci oboru práce nebo studia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k řešení konkrétních problémů v oboru práce nebo studia. <p>Vykonávat samostatnou práci podle pokynů v pracovních nebo studijních podmínkách, které jsou obvykle</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p>	<p>ÚROVEŇ 6</p>	<p>ÚROVEŇ 4</p> <p>Úroveň AS a A</p>

<p>předvídatelné, ale mohou se měnit; dohlížet na běžnou práci ostatních a nést určitou odpovědnost za hodnocení a zlepšování pracovních nebo studijních činností.</p>			
<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Znalost faktů, principů, postupů a obecných pojmů v oboru práce nebo studia.</p> <p>Řada kognitivních a praktických dovedností potřebných k plnění úkolů a řešení problémů výběrem a použitím základních metod, nástrojů, materiálů a informací.</p> <p>Nést odpovědnost za splnění úkolů v práci nebo při studiu; při řešení problémů přizpůsobovat své chování okolnostem.</p>	<p>ÚROVEŇ 2</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Všeobecné osvědčení o středoškolském vzdělání (známky A-C)</p>
<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Základní faktické znalosti v oboru práce nebo studia.</p> <p>Základní kognitivní a praktické dovednosti</p>	<p>1</p>	<p>4</p>	<p>ÚROVEŇ 2</p> <p>Všeobecné osvědčení o středoškolském vzdělání (známky D-G)</p>

potřebné pro využívání relevantních informací za účelem

Pracovat nebo studovat pod dohledem, s určitou mírou samostatnosti.			
ÚROVEŇ 1 Základní všeobecné znalosti Základní dovednosti potřebné k provádění jednoduchých úkolů Pracovat nebo studovat pod přímým dohledem ve strukturovaném prostředí.	Vstup 3	3	ÚROVEŇ 1 Ukončený program „Skills for life“
Nepoužívá se	Vstup 2	2	Nepoužívá se
Nepoužívá se	Vstup 1	1	Nepoužívá se

Vstupní úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k NSK Spojeného království

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech znalostí, dovedností a samostatnosti a odpovědnosti v rámci vstupní úrovně certifikace EuroBA se většinou shodují s úrovní 3 EQF. Britští uchazeči o certifikaci EuroBA na vstupní úrovni budou držitelé všeobecného osvědčení o středoškolském vzdělání (stupně A-C).

Magisterská úroveň kvalifikace EuroBA vztažená k NSK Spojeného království

Jak je podrobně popsáno v Intelektuálním výstupu 1, výsledky učení v oblastech znalostí, dovedností a samostatnosti a odpovědnosti v rámci certifikace magisterské úrovně EuroBA se většinou shodují s úrovněmi 6 a 7 EQF; uchazeči o certifikaci EuroBA na magisterské úrovni ve Spojeném království získají magisterský titul.

SHRNUTÍ

V tabulce 8 je uveden přehled národních kvalifikačních rámců šesti zemí. Srovnání národních kvalifikačních rámců pro úroveň 7 (magisterská úroveň EuroBA) a 3 (vstupní úroveň EuroBA) ukazuje, že standardizace NSK v jednotlivých zemích vedla k vytvoření rovnocenných požadavků na výsledky učení, což zajišťuje jednotnost standardů odborné přípravy pro žadatele o certifikáty EuroBA ve všech zemích.

Tabulka 8. Srovnání národních kvalifikačních rámců šesti zemí

					
ÚROVEŇ 8	ÚROVEŇ 8	ÚROVEŇ 8	ÚROVEŇ 8	ÚROVEŇ 8	ÚROVEŇ 8
Doktorský program Titul PhD, tři až čtyři roky studia po magisterském studiu (doktor)	Doktorát	Doktorát/PhD (vedoucí k titulu: doktor)	Třetí cyklus vysokoškolského vzdělání, Doktorát (odpovídá příloze 2 vyhlášky o vysokoškolském vzdělávání 1993:100) Třetí cyklus vysokoškolského vzdělání, Licence (odpovídá Příloze Nařízení 1993: 221)	Výzkumný doktorát Akademický diplom za výzkumnou přípravu Diplom o specializaci Vysokoškolský magisterský druhého stupně Diplom o akademické specializaci Vyšší odborný diplom nebo magisterský titul	Doktorský titul

				1	
ÚROVEŇ 7	ÚROVEŇ 7	ÚROVEŇ 7	ÚROVEŇ 7	ÚROVEŇ 7	ÚROVEŇ 7
Magisterský program, jeden až tři roky terciárního vzdělávání po bakalářském studiu nebo čtyři až šest let terciárního vzdělávání.	Magisterský titul	Magisterský titul (Master of Science, vedoucí k získání titulu MSc).	Druhý cyklus vysokoškolského vzdělání, Magisterský titul (Příloze 2 Vyhlášky o vysokoškolském vzdělávání 1993:100) Magisterský titul (odpovídá Nařízení 1993:221) Druhý cyklus vysokoškolského vzdělání, (odpovídá Příloze Nařízení 2007:1164)	Magisterský titul Akademický diplom druhého stupně První stupeň univerzitního magisterského studia Diplom o akademické specializaci Vyšší odborný diplom nebo magisterský titul	Magisterský titul
ÚROVEŇ 6	ÚROVEŇ 6	ÚROVEŇ 6	ÚROVEŇ 6	ÚROVEŇ 6	ÚROVEŇ 6
Bakalářský program Titul Bc a BcA, tři až čtyři roky terciárního vzdělávání	Bakalářský titul	Bakalářský titul (Bachelor of Science) nebo Diplom o vysokoškolském vzdělání (vyšší	První cyklus vysokoškolského vzdělání, Bakalářský titul (odpovídá příloze 2 Vyhlášky o	Bakalářský titul Akademický diplom prvního stupně	Bakalářský titul

<p>Terciární odborné vzdělání Titul DiS, tři až tři a půl roku terciárního vzdělávání</p> <p>Konzervatoře - titul DiS - 8 let studia po 5 letech (základní vzdělání) nebo 6 let studia po absolvování nižšího středního všeobecně vzdělávacího programu.</p> <p>Kvalifikace NSK</p>		<p>odborné vzdělání)</p>	<p>vzdělávání 1993:100)</p> <p>První cyklus vysokoškolského vzdělání, Vysokoškolský diplom (odpovídá Příloze Nařízení 2007:1164)</p> <p>První cyklus vysokoškolského vzdělání Profesionální kvalifikace (odpovídá Příloze Nařízení 1993:221)</p> <p>Pokročilý diplom ve vyšším odborném vzdělávání</p> <p>Kvalifikace udělené mimo formální vzdělávání</p>		
<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Kvalifikace NSK (osvědčení o profesní kvalifikaci – v ČR k němu nevede formální</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Odborné pomaturitní studium pro absolventy učňovské třídy EPAL, úroveň 5 (postsekundá</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Associate Degree: označuje dvouleté studium na vyšší odborné škole, které je z hlediska úrovně mezi 3. ročníkem (bakalářským) vyššího odborného</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Diplom z vyššího odborného vzdělávání Kvalifikace udělené mimo formální</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Diplom o vyšším odborném vzdělání</p>	<p>ÚROVEŇ 5</p> <p>Nástavba/ Certifikát</p>

vzdělávání)	rní úroveň studia) Diplom o odborném vzdělání (postsekundární úroveň studia) Postsekundární, ale ne vysokoškolský diplom nebo "titul".	studia (HBO, viz úroveň 6) a 4. ročníkem středního odborného studia (viz úroveň 4). Associate Degree je ve srovnání s vyššími odbornými školami více aplikovaným vzděláním.	vzdělávání		
ÚROVEŇ 4	ÚROVEŇ 4	ÚROVEŇ 4	ÚROVEŇ 4	ÚROVEŇ 4	ÚROVEŇ 4
Střední vzdělání s maturitní zkouškou ve všeobecném vzdělávání (gymnázium) - čtyři roky studia Střední vzdělání s maturitní zkouškou (odborné vzdělání s odborným výcvikem) - čtyři roky studia Nástavbové studium vedoucí k maturitní zkoušce - dva roky studia po získání středního vzdělání	Osvědčení o absolvování odborné školy Vyšší odborná střední škola "stupeň" Certifikát EPAL Všeobecné maturitní vysvědčení	Úroveň 4a, je třeba mít diplom MBO úrovně 4. Úroveň 4+: diplom VWO (přípravné vědecké vzdělání/předuniverzitní vzdělání, trvá 6 let, je srovnatelné s úrovní A, umožňuje přímý přístup ke studiu na univerzitě) Pre-univerzitní vzdělávání pro dospělé Vyšší sekundární všeobecné vzdělávání pro dospělé Vyšší střední všeobecné vzdělání	Titul z národního programu vyššího sekundárního vzdělávání - kvalifikační titul pro studenty od roku 2011. Závěrečné známky z úplného národního nebo speciálně navrženého programu. Titul z obecního vzdělávání a odborné přípravy dospělých na vyšší sekundární úrovni - kvalifikační titul pro	Diplom odborného technika Diplom prokazující vyšší sekundární vzdělání na lyceu Diplom prokazující vyšší sekundární vzdělání Osvědčení o vyšší technické specializaci	Úroveň AS a A

<p>s výučním listem Kvalifikace NSK</p>			<p>studenty od roku 2011. Závěrečné známky z obecního vzdělávání a odborné přípravy dospělých na vyšší sekundární úrovni Osvědčení o absolvování všeobecného kurzu na vyšší sekundární úrovni z lidové střední školy. Kvalifikace udělené mimo formální vzdělávání</p>		
<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Střední vzdělání s výučním listem - tři roky studia. Kvalifikace NSK</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Osvědčení o absolvování odborné školy (po ukončení nižšího středního vzdělání) Osvědčení IEK (počáteční odborná příprava po ukončení nižší střední školy)</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Odborné vzdělávání na úrovni 3 (vocationall training, vakopleiding) trvá 3 roky a vede k získání středního odborného vzdělání (diplom MBO na úrovni 3).</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Závěrečné známky z povinné školní docházky</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Osvědčení profesionálního operátora (<i>Attestato di qualifica di operatore professionale</i>)</p>	<p>ÚROVEŇ 3</p> <p>Všeobecné osvědčení o středoškolském vzdělání (známky A-C)</p>

ÚROVEŇ 2	ÚROVEŇ 2	ÚROVEŇ 2	ÚROVEŇ 2	ÚROVEŇ 2	ÚROVEŇ 2
<p>Základní vzdělání Úspěšné ukončení základního vzdělávání v ZŠ - devět let studia</p> <p>Absolvování středního vzdělání bez výučního listu v délce studia 2 roky</p> <p>Absolvování praktické školy jednoleté nebo dvouleté (pro absolventy základní školy speciální)</p> <p>Kvalifikace NSK</p>	<p>Osvědčení o absolvování nižšího středního stupně vzdělávání (povinné)</p>	<p>Přípravné střední vzdělání na úrovni střední školy (VMBO, má 4 úrovně, ukončeno diplomem na úrovni 2, 3 nebo 4) a diplom MBO na úrovni 2.</p>	<p>Závěrečné známky ze speciální školy (povinná docházka)</p> <p>Závěrečné známky z obecního vzdělávání a odborné přípravy dospělých (povinná docházka)</p> <p>Osvědčení z vyššího sekundárního vzdělávání pro osoby s poruchami učení</p> <p>Osvědčení ze speciálního vzdělávání pro dospělé na vyšší sekundární úrovni</p> <p>Známka z kurzu D pro přistěhovalce ve švédštině nebo ekvivalentní známka udělená lidovou střední školou.</p>	<p>Osvědčení o povinné školní docházce</p>	<p>Všeobecné osvědčení o středoškolském vzdělání (známky D-G)</p>

			Osvědčení o absolvování všeobecného kurzu na úrovni povinné školní docházky na lidové střední škole		
ÚROVEŇ 1 Speciální vzdělávání Ukončení vzdělávacího programu ve speciální škole - 10 let studia	ÚROVEŇ 1 Osvědčení o absolvování základní školy (povinné)	ÚROVEŇ 1 Vysvědčení ze základní školy (povinné) Diplom MBO 1. stupně nebo diplom VMBO 1. stupně	ÚROVEŇ 1 Závěrečné známky z povinné školní docházky pro žáky s poruchami učení Závěrečné známky ze speciálního vzdělávání pro dospělé (povinná docházka)	ÚROVEŇ 1 Diplom prokazující absolvování nižšího středního vzdělání	ÚROVEŇ 1 Ukončený program „Skills for life“

Dokument Standardizace kvalifikací EuroBA ve vztahu k šesti partnerským národním kvalifikačním rámcům je výsledkem práce partnerů projektu Erasmus+ zastupujících tyto národy.

POUŽITÉ ZDROJE

Association for Behavior Analysis International (ABAI; 2021), *Verified Course Sequence Directory*, Retrieved 7 December, 2021 from <https://www.abainternational.org/vcs/directory.aspx>

- Associazione Nazionale Famiglie di Persone con Disabilità Intellettiva e/o Relazionale (ANffAS, 2020) Retrieved 11.1.2022 from <http://www.anffas.net>
- Associazione Nazionale Genitori Soggetti Autistici (ANGSA, 2020) Retrieved 11.1.2022 from <http://angsa.it>
- Associazione Tecnici ABA (ASSOTABA, 2014) Retrieved 11.1.2022 from <https://www.assotaba.it>
- Ala'i-Rosales, S., Roll-Pettersson, L., Pinkelman, S., & Cihon, T. (2020). Emerging opportunities in Higher Education: Applied Behavior Analysis and autism. *European Journal of Behavior Analysis, 11*(2), 207–216. <https://doi.org/DOI:10.1080/15021149.2010.11434344>
- Arntzen, E., Hughes, J.C., Pellón, R., & Moderato, P. (2009). Behavior Analysis in Europe. An update. *European Journal of Behavior Analysis, 10*(2), 95-100
<https://doi.org/10.1080/15021149.2009.11434311>
- Autism Speaks. (2017). Autism Law Summit: “A gathering of doers”: International Award for Jana Gandalovičová. Retrieved March 17, 2019, from <https://www.autismspeaks.org/advocacy-news/2017-autism-law-summit-gathering-doers>
- Ayvazo, S. (2015). Applied Behavior Analysis services in public schools in Israel: Examining Functional Behavior Assessment Processes. *European Journal of Behavior Analysis, 16*, 338-350.
- Behavior Analysts Certification Board (BACB; 2021). Retrieved 7 December, 2021, from <https://www.bacb.com/services/o.php?page=101135>
- Behavior Analysts Certification Board (BACB; 2018). Jana Gandalovičová received M Hemmingway Award. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=srMJ4rxzask>
- Benevides, T. W., Shore, S. M., Palmer, K., Duncan, P., Plank, A., Andresen, M.-L., & Coughlin, S. S. (2020). Listening to the autistic voice: Mental health priorities to guide research and practice in autism from a stakeholder- driven project. *Autism, 24*(4), 822–833.
- Bijou, S. W. (1984). Analisi comportamentale del ritardo mentale: Implicazioni per la diagnosi ed il trattamento [Behavior analysis of intellectual disability: Implications for diagnosis and treatment]. In R.Larcan, P.Moderato, & S.Perini (Eds.), *Nuove prospettive nelle scienze del comportamento* (pp. 27–48). Carboneditore.
- Bijou, S. W. (1993). *Behavior analysis of child development*. New Harbinger Publications.

- Čadilová, V., Žampachová, M. a kol. (2012). *Metodika práce se žákem s poruchami autistického spektra*. Olomouc: UP. Dostupné z:
http://www.inkluze.upol.cz/portal/velke_publicace/metodiky/PAS_Metodika.pdf
- College of Psychiatrists of Ireland. (2016). Challenging behavior and intellectual disability. A Paper by the Faculty of Learning Disability Psychiatry. Retrieved from
<https://www.irishpsychiatry.ie/wp-content/uploads/2019/10/PSP201601.pdf>
- Cooper, J., Heron, T., & Heward, W. (2020). *Applied behavior analysis* (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Department of Health. (2013, November 1). *S.I. No. 367/2013 - health act 2007 (Care and Support of Residents in Designated Centres for Persons (Children and Adults) with Disabilities) Regulations 2013*. (C) Houses of the Oireachtas Service. Retrieved January 1, 2022, Retrieved from <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2013/si/367/made/en/print>
- EOPPEP (2016). *Greece EQF Referencing Report*.
- Gandalovičová, J. (2016). The arrival of ABA in the Czech Republic. *European Association for Behavior Analysis Newsletter, December*. Retrieved from <http://www.europeanaba.org/>
- Granger-Sarrazin, C. (2013). La prise en charge des enfants autistes en France : l'expérience des familles. *Laennec*, 61(4), 26. <https://doi.org/10.3917/lae.134.0026>
- Hughes, C. J., & Shook, G. L. (2007). Training and certification of behavior analysts in Europe: Past, present, and future challenges. *European Journal of Behavior Analysis*, 8(2), 239–249.
- Huskens, B., Palmen, A., Van der Werff, M. *et al.* Improving collaborative play between children with autism spectrum disorders and their siblings: The effectiveness of a robot-mediated intervention based on Lego® therapy. *Journal of Autism and Developmental Disorders* 45, 3746–3755 (2015). <https://doi.org/10.1007/s10803-014-2326-0>
- ISFOL (2012). *First Italian Referencing Report to the European Qualification Network*.
- Italian Society of Experimental and Applied Behavior Analysis (SIACSA, 2014). Retrieved 11.1.2022 from <http://www.siacsa.org>
- Keenan, M., Dillenburger, K., Röttgers, H.-R., Dounavi, K., Jónsdóttir, S. L., Moderato, P., ... Roll-Pettersson, L. (2014). Autism and ABA: The gulf between North America and Europe. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*, 2(2), 167–183.
<https://doi.org/10.1007/s40489-014-0045-2>
- Kelly, M., Martin, N., Dillenburger, K., Kelly, A., & Miller, M. M. (2018). Spreading the news:

- History, successes, challenges and the ethics of effective dissemination. *Behavior Analysis in Practice*. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s40617-018-0238-8>
- Kenny, L., Hattersley, C., Molins, B., Buckley, C., Povey, C., & Pellicano, E. (2015). Which terms should be used to describe autism? Perspectives from the UK autism community. *Autism*, 1–21. <https://doi.org/10.1177/1362361315588200>
- Kingsdorf, S., & Pančocha, K. (2020). A survey of the use of applied behavior analysis for children with autism in the Czech Republic. Retrieved February 11, 2020, from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08856257.2020.1726092>
- Kingsdorf, S., & Pančocha, K. (2021). Looking at Europe's recent behavioral telehealth practices for children and families impacted by neurodevelopmental disabilities. *International Journal of Developmental Disabilities*. <https://doi.org/doi.org/10.1080/20473869.2021.1925403>
- Leslie, J.C. & Tierney, K.J. (2013) Behaviour analysis in Ireland. *The Irish Journal of Psychology*, 34:3-4, 156-162, DOI: 10.1080/03033910.2013.866052
- Neidt, E., & Schenk, J. J. (2012). Een review van gedragsmodificatie programma's gebaseerd op principes uit de Toegepaste Gedragsanalyse (ABA) voor kinderen met een autisme spectrum stoornis. *Wetenschappelijk Tijdschrift Autisme*, Vol. 2, 47-54.
- NLFQ (2019). *Referencing the Dutch Qualifications Framework NLQF to the European Qualifications Framework*.
- Mellon, R. (2013). *Psychology of behavior* (3rd ed.). Athens: Pedio Books
- Moderato, P., Presti, G. (2006) Behaviorism and the science of behavior: its development in Italy *International Journal of Psychology* 41, 6, 480-485
- Moderato, P., Presti, G. (2019). La febbre dell'ABA. *Giornale Italiano dei Disturbi del Neurosviluppo*, 4, 1 20-32.
- Oppo, A., Schweiger, M., Ristallo, A., Presti, G., Pergolizzi, F., Moderato, P. (2019). Mindfulness skills and psychological inflexibility: two useful tools for a clinical assessment for adolescents with internalizing behaviors. *Journal of Child and Family Studies* <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01539-w>
- Pohanková, J., Šťastná, V., Roskovec, V., & Stalker, M. (2011). *National Referencing Report of the Czech Republic*. National Institute for Education, Education Counselling Centre and Centre for Continuing Education of Teachers (NÚV)

- Prado (2012, October). Le coût économique et social de l'autisme. Council for Economic, Social and Environmental Affairs. Retrieved December 7, 2021, from https://solidarites-sante.gouv.fr/IMG/pdf/2012_17_autismecout_economique_et_social.pdf
- Professional Standards Agency (PSA; 2014). *Accredited Registers - Our Standards*. Retrieved from <https://www.professionalstandards.org.uk/publications/detail/accredited-registers---our-standards>
- Recommandation de bonne pratique. (2012, March). Autisme et Autres Troubles Envahissants Du Développement : *Interventions Éducatives et Thérapeutiques Coordonnées Chez l'enfant et l'adolescent*. Retrieved December 5, 2021, from https://www.has-sante.fr/upload/docs/application/pdf/2012-03/recommandations_autisme_ted_enfant_adolescent_interventions.pdf
- Robain, F., Franchini, M., Kojovic, N., Wood de Wilde, H., & Schaer, M. (2020). Predictors of treatment outcome in preschoolers with autism spectrum disorder: An observational study in the greater Geneva area, Switzerland. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 50(11), 3815–3830. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04430-6>
- Roll-Pettersson, L., & Ala'i-Rosales, S. (2009). Using blended and guided technologies in a university course for scientist-practitioners: Teaching Applied Behavior Analysis to autism professionals. *Journal of Intellectual Disabilities*, 13, 2, 113-142.
- Roll-Pettersson, L., Ek, U., & Ramnerö, J. (2010). Benefits of BACB certification for universities in Europe: A case study from Sweden. *Association of Professional Behavior Analysts*, 17.
- Roll-Pettersson, L., Gena, A., Eldevik, S., Moderato, P., Sigurdardottir, Z. G., Dillenburger, K., Keenan, M., & Ala'i-Rosales, S. (2020). Higher education and behavior analysis in Europe: creating a unified approach for the training of autism professionals. *European Journal of Behavior Analysis*, 21(1), 158–184. <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1080/15021149.2020.1758990>
- SimpleSteps. (2016). *Simple Steps Autism: The online teaching platform for the treatment of Autism*. Retrieved 3.11.2021 from www.simplestepsautism.com
- Studer, N., Gundelfinger, R., Schenker, T., & Steinhausen, H. C. (2017). Implementation of early intensive behavioural intervention for children with autism in Switzerland. *BMC psychiatry*, 17(1), 34. <https://doi.org/10.1186/s12888-017-1195-4>

Vládní výbor pro zdravotně postižené občany (2016) *Podnět k řešení situace osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin*. Online. Dostupné z:

<https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Podnet-k-reseni-situace-PAS.pdf>

Vyhláška č. 55/2011 Sb. *Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků*.

Vyhláška č. 39/2005 Sb. Vyhláška, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. Vláčil, J.

(1975) Ke kritice behaviorismu. *Sociologický Časopis*, 11 (4), s. 352-364.

Zákon 201/2017 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb. (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)

Zákon 201/2017 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb. (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)

Zákon 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)

Žampachová, Z. (2014) Vzdělávání dětí s autismem patří k nejtěžším disciplínám speciální pedagogiky. *Člověk v tísní*. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/vzdelavani-deti-s-autismem-patri-k-nejtezsim-disciplinam-specialni-pedagogiky-1799gp>